

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ :

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

- ΝΤΕΝΙΣΑ ΜΟΥΣΚΑΪ Α/Μ. : 13066
- ΑΟΥΡΟΡΑ ΣΙΝΑΝΑΪ Α/Μ. : 13026

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΔΑΦΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗ-ΜΑΝΕΣΗ

Αθήνα, Μάιος 2018

Η φωτογραφία του εξωφύλλου προέρχεται από το διαδικτυακό ιστότοπο LibraryScienceList.com όπου και ανήκουν τα πνευματικά δικαιώματα ιδιοκτησίας.

The cover has been taken from LibraryScienceList.com website to which all copyright belongs to.

Ευχαριστίες – Αφιερώσεις

Ολοκληρώνοντας, στο σημείο αυτό θέλουμε να ευχαριστήσουμε την επιβλέπουσα καθηγήτρια Δάφνη Κυριάκη-Μάνεση για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε καθώς και για την υποστήριξη και καθοδήγησή της για την υλοποίηση αυτής της εργασίας, βοηθώντας να εμπλουτίσουμε περαιτέρω τα πεδία γνώσης μας στον τομέα της διοικητικής οργάνωσης και λειτουργίας των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Ιδιαίτερα θέλουμε να ευχαριστήσουμε την κα Γεωργία Ντούνια, Βιβλιοθηκονόμο, Επικεφαλής Βιβλιοθήκης και τον κ. Αναστάσιο Μπελάλη, Βιβλιοθηκονόμο, της Βιβλιοθήκης του Τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του Εθνικού καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για την ουσιαστική βοήθεια, την άμεση ανταπόκριση και συμπαράσταση τους.

Επιπροσθέτως, θέλουμε να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας στην κα Καλλιόπη Σιώκη Βιβλιοθηκονόμο και προϊσταμένη της Κεντρικής Βιβλιοθήκης ΤΕΙ Λάρισας και τον κ. Ελευθέριο-Βενιζέλο Πριναράκη, Αρχιωνόμο του Τμήματος Ιστορικού Αρχείου της Eurobank για την πολύτιμη συμβολή τους στην ολοκλήρωση του παρόντος πονήματος.

Τέλος, οι συντάκτριες της παρούσας εργασίας, θέλουμε να εκφράσουμε τις εγκάρδιες και ειλικρινείς ευχαριστίες μας, για την άψογη συνεργασία μας, την εκατέρωθεν συμπαράσταση και στήριξη σε όλη τη διάρκεια προετοιμασίας της παρούσας εργασίας.

Με ιδιαίτερη χαρά και τιμή αφιερώνουμε το πόνημά μας, στις οικογένειες μας που είναι πάντα δίπλα μας και μας στήριξαν καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μας.

«Οι Βιβλιοθήκες είναι κάτι παραπάνω από νούμερα, πληροφορίες ή συλλογές. Οι Βιβλιοθήκες είναι πάνω απ' όλα χώροι που ενώνουν ανθρώπους και ιδέες στις τοπικές κοινωνίες. Είναι σημεία αναφοράς όπου οι άνθρωποι ανταλλάσσουν γνώση, σοφία, σκέψεις με ανθρώπινη αξιοπρέπεια και αλληλεγγύη»... Richard Watson

Συντομογραφίες

Α.Ε.Ι	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
ΑΠΘ	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Γ.Γ.Ε.Τ.	Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας
ΔΕΠ	Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ε.Ο	Ενίσχυση Ερευνητικών Ομάδων
Ε.Κ.Τ	Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης
Ε.Λ.Κ.Ε	Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας
Ε.Π.Ε.Α.Κ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση
Ε.Σ.Π.Α	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
Μ.Ο.Π.Α.Β.	Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
Π.Ε.Π	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΘ	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Π.Ι	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σ.Ε.Α.Β	Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών
ΤΕΙ	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΥπΑΝ	Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης
ΥΠΔΜΘ	Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων
ΥΠΕΠΘ	Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες – Αφιερώσεις.....	3
II. Περίληψη.....	7
III. Abstract.....	8
IV. Εισαγωγή.....	9
Κεφάλαιο 1 ^ο Αναλύοντας τον όρο ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη	11
1.1 Αποστολή ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών	11
1.2 Στόχος ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.....	12
1.3 Αναπτυξιακά προγράμματα για τις βιβλιοθήκες	14
1.4.Εργα Ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών	15
1.4.1 Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.....	15
1.4.2Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων	16
1.4.3Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης.....	17
1.4.4 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Αιγαίου	17
1.4.5 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.....	18
1.4.6 Βιβλιοθήκη Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης	18
1.4.7 Βιβλιοθήκη Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Αθήνας.....	20
1.5 Σύγκριση αναπτυξιακών έργων	21
Κεφάλαιο 2 ^ο Οικονομική πραγματικότητα Ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.....	22
2.1 Χρηματοδοτήσεις- προγράμματα	22
2.2 Νομικό πλαίσιο	25
2.4Κοινοπραξίες.....	26
2.5 Συλλογικά έργα ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών	27
2.6 Συνεργατικά σχήματα διεθνώς.....	29
Κεφάλαιο 3 ^ο Ερευνα-Συνέντευξη	32
3.1 Μεθοδολογία.....	32
3.2 Ερωτήσεις Συνέντευξης.....	33
3.3Συνεντεύξεις.....	33
3.3.1 Πρώτη (1η) Συνέντευξη.....	33
3.3.2 Δεύτερη (2η) Συνέντευξη.....	35
3.4Αποτελέσματα συνεντεύξεων	36
Κεφάλαιο 4οΣυμπεράσματα –Προτάσεις	38
Βιβλιογραφία	41

II. Περίληψη

Οι περισσότερες βιβλιοθήκες αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα λόγω των συνεχών περικοπών του προϋπολογισμού τους. Η δυσμενής οικονομική κατάσταση ώθησε τις βιβλιοθήκες στην αναζήτηση και συμμετοχή σε αναπτυξιακά προγράμματα ως ένα μέσο ενίσχυσης και βελτίωσης των υποδομών τους και των βιβλιοθηκονομικών υπηρεσιών.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει τους τρόπους που αξιοποιούν οι βιβλιοθήκες τα αναπτυξιακά προγράμματα, τα οποία χρηματοδοτήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια και να αναζητήσει τη βιωσιμότητα και εξέλιξη των υποδομών που δημιουργήθηκαν. Ειδικότερα θα μελετηθεί ο βαθμός συνέχισης της υποστήριξης αυτών των προγραμμάτων από τις ίδιες τις βιβλιοθήκες και η διαχείριση που γίνεται για τη συνέχισή τους σε σχέση με τους πόρους που διαθέτουν.

ΛέξειςΚλειδιά

Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, αναπτυξιακά έργα, χρηματοδότηση, ΕΠΕΑΚ, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ε.Σ.Π.Α, κοινοπραξίες, υποδομές, ψηφιακή σύγκλιση.

III. Abstract

Most libraries are facing serious financial problems due to their ongoing budget cuts. The unfavorable economic situation has prompted libraries to seek and participate in development programs as a means of enhancing and improving their infrastructures. The purpose of this study is to explore the ways in which libraries use the development programs that have been funded in previous years and seek the sustainability and development of the infrastructures that have been created. In particular, it will be studied the degree of continued support of these programs by the libraries themselves and the management of their continuation in relation to their resources.

Keywords

Academic libraries, development projects, financing, O.P. "Education", European Union, N.S.F.R, consortia, infrastructure, digital convergence

IV. Εισαγωγή

Οι βιβλιοθήκες διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη ζωή των πανεπιστημίων, στην υποστήριξη της μάθησης, τη διδασκαλία και την έρευνα. Την τελευταία δεκαετία έχουν έρθει αντιμέτωπες με πρωτοφανής αλλαγές με αποτέλεσμα να μεταμορφώσουν τις λειτουργίες τους ανταποκρινόμενες στις ευκαιρίες της ψηφιακής επανάστασης και προκλήθηκαν περαιτέρω προκλήσεις. Κάθε ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη είναι ξεχωριστή ως προς το μέγεθος της συλλογής, τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας και των διαφορετικών αναγκών που έχει η καθεμία ξεχωριστά ανάλογα με τους χρήστες στους οποίους απευθύνονται και το επιστημονικό πεδίο το οποίο καλύπτουν.

Οι καθημερινές συνεχείς τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις, οι μείωση των κονδυλίων και η αυξανόμενη εκδοτική παραγωγή επηρεάζουν τον τρόπο τον οποίο λειτουργούν οι βιβλιοθήκες. Στον ελληνικό χώρο παρατηρείται ότι οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα τα τελευταία χρόνια με αποτέλεσμα να κάνουν πιο δύσκολο το έργο τους.

Οι απαιτήσεις των χρηστών από τις υπηρεσίες πληροφόρησης έχουν αυξηθεί σημαντικά, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες που παρέχει το σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον και το εύρος των πηγών πληροφόρησης της επιστημονικής έρευνας. Οι ανάγκες της ακαδημαϊκής κοινότητας για υποστήριξη της έρευνας δεν περιορίζονται στην απλή διάθεση των τεκμηρίων, οι χρήστες ζητούν πρόσβαση σε ποικιλία εντύπων και ηλεκτρονικών πηγών, εξατομικευμένες υπηρεσίες και ισχυρά εργαλεία αναζήτησης.

Τα αναπτυξιακά προγράμματα για τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες αποτελούν μία από της βασικές πηγές εξέλιξης όσον αφορά την καλυτέρευση τόσο των υπηρεσιών όσο και των υλικών υποδομών και του δυναμικού προσωπικού το οποίο απασχολούν. Συνεπώς το θέμα που θα διερευνηθεί στην παρούσα εργασία είναι τα έργα που έχουν υλοποιηθεί στα πλαίσια αναπτυξιακών προγραμμάτων, τις επιπτώσεις τους καθώς και η κατάσταση που επικρατεί στις βιβλιοθήκες μετά την ολοκλήρωση των έργων αυτών.

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στο επιστημονικό κλάδο της διοίκησης των βιβλιοθηκών και συγκεκριμένα των χρηματοδοτούμενων πόρων που διαθέτουν αυτές.

Στο **1^ο κεφάλαιο** θα γίνει μία ανάλυση του όρου και του σκοπού της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης. Επίσης θα παρουσιαστούν αναπτυξιακά έργα τα οποία πραγματοποίησαν ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες από διάφορες γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας.

Στο **2^ο κεφάλαιο** θα γίνει μια ανάλυση της ελληνικής πραγματικότητας σε σχέση με τις χρηματοδοτήσεις σύμφωνα με τον κρατικό προϋπολογισμό και διάφορους εναλλακτικούς τρόπους χρηματοδότησης.

Στο **3^ο κεφάλαιο** παρουσιάζεται έρευνα πεδίου που πραγματοποιήθηκε με την μορφή συνεντεύξεων.

Στο **4^ο κεφάλαιο** παρατίθενται τα συμπεράσματα της εργασίας καθώς και προτάσεις.

Για την επίτευξη όλων των παραπάνω πραγματοποιήθηκε εις βάθος έρευνα σε επιστημονικές βάσεις δεδομένων, έτσι ώστε να συγκεντρωθούν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν το θέμα της εργασίας και να γίνει αντιληπτό το πλαίσιο διεξαγωγής της έρευνας.

Πιο συγκεκριμένα υλοποιήθηκε συστηματική μελέτη μέσω των ιστοσελίδων των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ώστε να συλλεχθούν τα απαραίτητα στοιχεία. Μέσω των στοιχείων θα γίνει σύγκριση των προγραμμάτων που έχει πραγματοποιήσει η κάθε βιβλιοθήκη.

Η επιλογή του παρόντος θέματος, έγινε με γνώμονα το ενδιαφέρον για την παρούσα κατάσταση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών έπειτα από μια εύλογη χρονική περίοδο διαχείρισης των οικονομικών πόρων των αναπτυξιακών προγραμμάτων. Πως και αν επωφελήθηκαν, ποια είναι τα τωρινά δεδομένα και με ποιο τρόπο καλούνται πλέον να τα διαχειριστούν, κάτω από ποιες συνθήκες και με τι είδους αρωγή.

Κεφάλαιο1^ο Αναλύοντας τον όρο ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη

Με σκοπό να δημιουργηθεί μια σφαιρική εικόνα όσον αφορά τον όρο ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη θεωρήθηκε σκόπιμο να παραταθούν οι παρακάτω ορισμοί.

Σύμφωνα με τον Μπόκο (Μπόκος, 2001) ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη είναι η βιβλιοθήκη των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποία εξυπηρετεί, κατά κύριο λόγο τους φοιτητές και το διδακτικό προσωπικό των πανεπιστημίων και άλλων ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και υποστηρίζει το διδακτικό και ερευνητικό έργο που διεξάγεται σε αυτήν.

Η Γιαννοπούλου (Γιαννοπούλου, 2012) παρομοιάζει την ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη ως τον βασικό πυρήνα της πνευματικής ζωής ενός πανεπιστημίου. Ιδιαίτερα τονίζει πως η βιβλιοθήκη είναι ένα πρακτορείο γνώσης, ένα πνευματικό θεματοφυλάκιο, όπου βρίσκουν ικανοποίηση οι ανάγκες για επιστημονική έρευνα και πνευματική τελειοποίηση.

1.1 Αποστολή ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Όπως κάθε οργανισμός πληροφόρησης έτσι και η κάθε ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη έχει μια αποστολή, η οποία δεν περιορίζεται σε έναν μόνο τομέα. Ο πολύπλευρος ρόλος συνοψίζεται στην έκφραση και εξωτερίκευση του γενικού έργου που πρόκειται να επιτελεσθεί από αυτή.

Πιο συγκεκριμένα η βιβλιοθήκη αναλαμβάνει ενεργό ρόλο στην εκπαίδευση των φοιτητών και της ακαδημαϊκής κοινότητας γενικότερα σε θέματα παραγωγής, δημοσίευσης, διακίνησης και αξιοποίησης πληροφοριών και συμμετέχει στη διαμόρφωση, διαρκή προσαρμογή και υλοποίηση των εκπαιδευτικών και ερευνητικών προγραμμάτων στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής κοινότητας. Εξασφαλίζει πρόσβαση στις αναγκαίες πληροφορίες με τον πιο αποτελεσματικό αλλά και οικονομικό τρόπο και δημιουργεί το απαραίτητο πλαίσιο δεδομένων για τις ποικίλες εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες και ενσωμάτωσή του στα ήδη διαμορφωμένα εργαλεία.

Γενικότερα δηλαδή υποστηρίζει και συμμετέχει στις εκπαιδευτικές και πολιτισμικές δραστηριότητες του Ιδρύματος και της κοινότητας. Χρήστες της πληροφορίας, μπορεί να είναι όλοι και πιο συγκεκριμένα χρήστες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών μπορεί να είναι προπτυχιακοί φοιτητές, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές, ερευνητές, μέλη ΔΕΠ και γενικότερα μέλη της Πανεπιστημιακής κοινότητας. Επίσης προγραμματιστές και άνθρωποι που σχετίζονται με την παροχή πληροφοριών (βιβλιοθηκονόμοι), καθώς και όποιος εξωτερικός χρήστης το επιθυμεί. (Γιαννοπούλου, 2012).

1.2 Στόχος ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Σε διεθνές επίπεδο, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν κέντρα επιστημονικής εκπαίδευσης και τεχνολογικής έρευνας. Οι βιβλιοθήκες των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες επιτυχίας στο εκπαιδευτικό και το ερευνητικό έργο τους. Η ύπαρξη, διατήρηση και αξιοποίηση της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης είναι πρωταρχικής σημασίας για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Βασικός στόχος της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης είναι να παρέχει άμεση έγκυρη, έγκαιρη και αποτελεσματική γνώση και πληροφορία. Ο στόχος επιδιώκεται με τη συγκέντρωση του κατάλληλου κατά περίπτωση υλικού σε έντυπη, μη έντυπη, ηλεκτρονική ή άλλη σύγχρονη ή μελλοντική μορφή υλικού, και την οργάνωση του υλικού αυτού για τη διάθεσή του στα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, φοιτητές, σπουδαστές και διοικητικό προσωπικό. Το είδος της συλλογής καθορίζεται από το επιστημονικό πεδίο που καλύπτει η συγκεκριμένη βιβλιοθήκη. (Γιαννοπούλου, 2012)

Σύμφωνα με την Γιαννοπούλου, 2012 στα πλαίσια του στόχου αυτού εντάσσονται:

- Η ανάπτυξη και διατήρηση μιας συλλογής ειδικευμένης στα επιστημονικά θέματα που καλύπτονται στο ίδρυμα, ικανής να στηρίζει το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του ιδρύματος.
- Η οργάνωση της συλλογής σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και τις σύγχρονες αντιλήψεις για την τεχνική επεξεργασία του υλικού της συλλογής.

Η χρήση των σύγχρονων προϊόντων της τεχνολογίας της πληροφόρησης και των επικοινωνιών, τόσο στην οργάνωση και λειτουργία της Βιβλιοθήκης γενικότερα, όσο και στην επεξεργασία, αποθήκευση και αναζήτηση πληροφοριών.

- Η χρήση και η αξιοποίηση των εξωτερικών πηγών πληροφόρησης προς όφελος των χρηστών της, στην επίτευξη των σκοπών και των στόχων της.
- Η χρήση των πηγών πληροφόρησης σε οποιοδήποτε μέσο κι αν έχει χρησιμοποιηθεί για την καταγραφή και διάδοσή της σε τοπικό ή διεθνές επίπεδο, η αξιολόγησή τους και η ανάκτηση εκείνων των πληροφοριών που στηρίζουν την πραγματοποίηση του σκοπού και των στόχων της βιβλιοθήκης και του ιδρύματος.
- Η παροχή σύγχρονων υπηρεσιών πληροφόρησης τόσο σε τοπικό επίπεδο, όσο και σε απομακρυσμένους χρήστες με τη χρήση των διευκολύνσεων του Διαδικτύου.
- Η σημαντική συνεισφορά της στην εκπαιδευτική διαδικασία και τη λήψη αποφάσεων για τη στήριξη εκπαιδευτικών ζητημάτων που αφορούν στην επίτευξη των στόχων του ιδρύματος.
- Η στήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- Η εκπαίδευση, καθοδήγηση και ενθάρρυνση των φοιτητών στη χρήση των πηγών πληροφόρησης για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.
- Η συμβολή της στην πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, στην οποία εδρεύει το ίδρυμα, και της χώρας εν γένει.

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα έχουν σημειώσει σημαντική ανάπτυξη από το 1996 και μετά, λόγω της επιδότησής τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Πράγματι το έτος αυτό προσέλαβαν πληθώρα προσωπικού και ανέπτυξαν μια σειρά από ηλεκτρονικές υπηρεσίες με βασικό στόχο την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών της ακαδημαϊκής κοινότητας. Ακολουθώντας την τάση της εποχής, λοιπόν, όλες οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της χώρας, δημιουργούν νέα πληροφοριακά δεδομένα και καταβάλουν μεγάλη προσπάθεια εξοικείωσης των χρηστών με τις νέες τεχνολογίες και τις νέες παρεχόμενες υπηρεσίες.

Σύμφωνα με έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στο χώρο, από το 1996 και μετά παρατηρείται πιλοτική εξοικείωση και στροφή των χρηστών στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες, κάτι που συνεχώς αυξάνεται. Οι βιβλιοθήκες του 21ου αιώνα θέλοντας να συμβαδίσουν με τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις και το ρεύμα της εποχής, εκσυγχρονίζονται και αλλάζουν χαρακτήρα, ρόλο και φιλοσοφία. Πέρα από το παραδοσιακό έντυπο υλικό, παρέχουν στα μέλη τους πρόσβαση σε ένα τεράστιο όγκο επιστημονικών δημοσιεύσεων μέσα από ηλεκτρονικά βιβλία, περιοδικά και βάσεις δεδομένων. Για την εξασφάλιση ευκολότερης πρόσβασης στην πληροφορία, διαθέτουν σύγχρονα εργαλεία αναζήτησης και ανάκτησης επιστημονικής βιβλιογραφίας.

Η προσθήκη αυτής της νέας διάστασης στις βιβλιοθήκες έχει αλλάξει συγχρόνως και το ρόλο του βιβλιοθηκονόμου, ο οποίος μέσα από την ιδιότητα του διαχειριστή και διαθέτη της πληροφορίας καλείται να καθοδηγήσει τους χρήστες προς τη γνώση. (Γιαννοπούλου, 2012). Με βάση όλα τα παραπάνω, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν το δικό τους κοινό ή θα μπορούσαμε να πούμε τη δική τους αγορά.

1.3 Αναπτυξιακά προγράμματα για τις βιβλιοθήκες

Η οργάνωση και υλοποίηση των αναπτυξιακών προγραμμάτων που απευθύνονται στις βιβλιοθήκες θα πρέπει να είναι αντικείμενο κεντρικού σχεδιασμού και να προϋποθέτουν συγκεκριμένες συνέργειες, συνεργασίες και παραγωγή κοινών διαδραστικού χαρακτήρα προϊόντων, που θα είναι προσβάσιμα και διαθέσιμα μέσω του Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών. Η κάθε πρόταση που κατατίθεται για χρηματοδότηση από αναπτυξιακά ή άλλα προγράμματα θα πρέπει να κρίνεται όχι αυτόνομα αλλά σε σχέση με τη θέση, τη σημασία και τη συμμετοχή των συγκεκριμένων δράσεων και ενεργειών στο περιφερειακό ή εθνικό δίκτυο Βιβλιοθηκών. Με ευθύνη του ΥΠΔΒΜΘ, τα όποια αποτελέσματα ή υπηρεσίες δημιουργούνται μέσω των αναπτυξιακών προγραμμάτων διασφαλίζονται θεσμικά και ενσωματώνονται λειτουργικά στους οργανισμούς των βιβλιοθηκών.

Δυστυχώς η πολιτική αυτή δεν εφαρμόστηκε μέχρι σήμερα, τα αποτελέσματα των αναπτυξιακών προγραμμάτων των βιβλιοθηκών δεν ενσωματώθηκαν θεσμικά στους οργανισμούς τους και σταδιακά οι βιβλιοθήκες επανέρχονται στην προηγούμενη κατάσταση.

Αντίθετα από την πολιτική που ακολουθείται τα τελευταία χρόνια, ορισμένα από τα αναπτυξιακά προγράμματα θα πρέπει να υλοποιούνται από τις ίδιες τις βιβλιοθήκες ώστε οι υποδομές που χρησιμοποιούνται για την υλοποίησή τους να παραμένουν και να ενσωματώνονται στις βιβλιοθήκες. Η υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών αποκλειστικά από εξωτερικούς αναδόχους μειώνει την αναπτυξιακή διάσταση και τη δυναμική τους για τις βιβλιοθήκες. Οι προκηρύξεις αναπτυξιακών προγραμμάτων για τις βιβλιοθήκες θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα κεντρικού σχεδιασμού και να εντάσσονται πάντοτε στο πλαίσιο του εθνικού δικτύου βιβλιοθηκών.

1.4. Έργα Ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Στο σημείο αυτό παραθέτουμε τα έργα που έχουν υλοποιηθεί σε επτά ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές με σκοπό να μην επικεντρωθούμε αποκλειστικά στις βιβλιοθήκες της πρωτεύουσας. Αυτό αποσκοπεί στην ευρύτερη κάλυψη του θέματος της εργασίας έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια ποιο ολοκληρωμένη εικόνα σε σχέση με τα αναπτυξιακά προγράμματα των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Σημαντικός επίσης παράγοντας στην επιλογή των συγκεκριμένων βιβλιοθηκών υπήρξε και ο ενεργός τους ρόλος στα αναπτυξιακά προγράμματα και η ενίσχυση των δραστηριοτήτων τους μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

1.4.1 Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας συμμετείχε στα αναπτυξιακά προγράμματα ΕΠΕΑΕΚ II και η Ψηφιακή Σύγκλιση. Μέσω του ΕΠΕΑΕΚ II δημιουργήθηκε η πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης, η οποία αναπτύχθηκε με καινούργιο λογισμικό μέσω προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Ο ηλεκτρονικός κατάλογος (OPAC) της βιβλιοθήκης αναπτύχθηκε στα πλαίσια του προγράμματος Ψηφιακή Σύγκλιση και το περιβάλλον της αναζήτησης τροποποιήθηκε και προσαρμόστηκε, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις απαιτήσεις των χρηστών.

Τα ηλεκτρονικά περιοδικά αποτελούν μια ξεχωριστή κατηγορία η οποία θέλει ειδική μεταχείριση. Έτσι αναπτύχθηκε η υπηρεσία υποστήριξης διαχείρισης και έκδοσης ηλεκτρονικών επιστημονικών περιοδικών, όπου τα περιοδικά είναι ανοιχτής

πρόσβασης. Τέλος μέσω του προγράμματος Ψηφιακή Σύγκλιση δημιουργήθηκε το ιδρυματικό αποθετήριο όπου αναπτύχθηκαν οι πρώτες συλλογές του. Στη συνέχεια αναδιαρθρώθηκε, εμπλουτίστηκε με νέες συλλογές και νέο ψηφιακό περιεχόμενο και προσφέρεται σε αναβαθμισμένη έκδοση λογισμικού ακολουθώντας τα διεθνή πρότυπα αρχειοθέτησης και εισαγωγής μεταδεδομένων του ψηφιακού υλικού.

1.4.2 Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων συμμετείχε σε ευρωπαϊκά προγράμματα μέσα από τα οποία αναπτύχθηκαν πολλοί παράγοντες της βιβλιοθήκης.

Μέσω του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και τη χρηματοδότηση του ΕΠΕΑΕΚ Ι κατάφερε να υλοποιήσει πολλές ενέργειες μέσα από τις οποίες οργανώθηκε η βιβλιοθήκη σε μεγάλο βαθμό. Το έργο αυτό στόχευσε στην ενίσχυση της βιβλιοθήκης με εκπαιδευμένο προσωπικό με σκοπό να υλοποιούνται με το βέλτιστο δυνατό τρόπο οι απαιτούμενες εργασίες. Σήμερα η βιβλιοθήκη απαρτίζεται από εξειδικευμένο προσωπικό και ανταποκρίνεται με μεγαλύτερη ευκολία στις καινούργιες απαιτήσεις.

Όσον αφορά την συλλογή της βιβλιοθήκης ενισχύθηκε με πληθώρα βιβλίων ενώ σήμερα αποτελείται από διαφορετικές μορφές υλικού. Οι συλλογές της βιβλιοθήκης ενισχύθηκαν με νέους τίτλους περιοδικών εκδόσεων και μέχρι σήμερα διατηρούνται οι συνδρομές των περιοδικών για τη διευκόλυνση των χρηστών.

Η συνέχιση των αναπτυξιακών έργων και συγκεκριμένα του ΕΠΕΑΕΚ II έφερε καινούργια δεδομένα στις λειτουργίες της βιβλιοθήκης. Η λειτουργία του καταλόγου ανοιχτής πρόσβασης αποτέλεσε κύρια απασχόληση του έργου, το οποίο λειτουργεί μέχρι και σήμερα και ενημερώνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Η διαθεσιμότητα των ηλεκτρονικών περιοδικών είναι σε πλήρες κείμενο σε Adobe Acrobat Document format. Οι παραπάνω ενέργειες δημιούργησαν ένα φιλικό περιβάλλον για τους χρήστες και τους διευκόλυνε ώστε να χρησιμοποιούν περισσότερο τις ηλεκτρονικές πηγές.

Το τελευταίο ευρωπαϊκό πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχε η βιβλιοθήκη ήταν μέσω του αναπτυξιακού προγράμματος Ψηφιακή Σύγκλιση του ΕΣΠΑ όπου βασικός στόχος ήταν η δημιουργία ιδρυματικού αποθετηρίου ως μια διαδικτυακή υποδομή οργανωμένου ψηφιακού περιεχομένου που θα παρέχει ανοικτή πρόσβαση σε

επιστημονικό και ερευνητικό υλικό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Οι εγγραφές ανανεώνονται διαρκώς μέχρι σήμερα με σκοπό να υπάρχει μια ομαλή διαχείριση όλου του επιστημονικού υλικού.

1.4.3 Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης στηρίχτηκε στα ευρωπαϊκά προγράμματα για την αναβάθμιση των συλλογών και υπηρεσιών της. Με την χρηματοδότηση του ΕΠΕΑΕΚ II ενισχύθηκε και εμπλουτίστηκε η συλλογή της βιβλιοθήκης, το υλικό της σήμερα είναι καταλογογραφημένο και μπορεί να αναζητηθεί μέσω του OPAC. Ο κατάλογος της βιβλιοθήκης ενημερώνεται συχνά ώστε να μπορούν οι χρήστες να έχουν έγκυρη ενημέρωση. Το έργο αυτό επίσης συνείσφερε στην αναβάθμιση της ψηφιακής βιβλιοθήκης που αποτελείται από μια πλούσια συλλογή βιβλιογραφικών πληροφοριών, ψηφιοποιημένων βιβλίων και άρθρων και διατίθενται ελεύθερα στον επισκέπτη της μέχρι και σήμερα. Το πιο πρόσφατο έργο στο οποίο συμμετείχε η βιβλιοθήκη ήταν το πρόγραμμα Ψηφιακή Σύγκλιση (2011-2014) μέσω του οποίου δημιουργήθηκαν προϋποθέσεις ώστε να αξιοποιηθεί καλύτερα το ακαδημαϊκό περιεχόμενο που παράγεται ή φυλάσσεται στο Πανεπιστήμιο Κρήτης μέσω του ιδρυματικού αποθετηρίου E-Locus. Το αποθετήριο σήμερα βρίσκεται σε καλή κατάσταση και ενημερώνεται πολύ συχνά.

1.4.4 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Αιγαίου

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου υλοποίησε δράσεις μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων τα οποία του χορηγήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την διάρκεια των χρόνων. Μέσω του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ι) η βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου κατάφερε να ολοκληρώσει βασικές τις ανάγκες. Ο εμπλουτισμός της συλλογής με μεγάλο αριθμό βιβλίων υπήρξε σημαντικό βήμα στην ενίσχυση της βιβλιοθήκης, πράγμα που ισχύει και για τα σημερινά δεδομένα. Η κατάσταση της συλλογής παραμένει μέχρι σήμερα ανεπτυγμένη αλλά και με πληθώρα υλικού. Τα ηλεκτρονικά περιοδικά και τα ψηφιοποιημένα βιβλία αποτελούν κύριο μέρος της συλλογής. Με την χρηματοδότηση του ΕΠΕΑΕΚ II ενισχύθηκε ο ηλεκτρονικός κατάλογος (OPAC) με καινούργιες εγγραφές. Σήμερα ο κατάλογος ενημερώνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα με νέο υλικό.

Τέλος το Πανεπιστήμιο συμμετείχε στο πρόγραμμα του ΕΣΠΑ «Ψηφιακή Σύγκλιση» μέσω του οποίου δημιουργήθηκε το ιδρυματικό του αποθετήριο. Η ενίσχυσή του με την γκρίζα βιβλιογραφία και η κατάθεση ψηφιοποιημένων και ψηφιακών τεκμηρίων αποτελεί μέχρι σήμερα σημαντικό εργαλείο για τους φοιτητές του Πανεπιστημίου.

1.4.5 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας(ΠΘ) συμμετείχε στο Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης μέσω του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ι και οι ενέργειες που υλοποιήθηκαν ήταν η δημιουργία-στελέχωση Μονάδας Πληροφορικής Βιβλιοθήκης, αναβάθμιση εξοπλισμού και λογισμικού του Συστήματος Αυτοματοποίησης και τέλος η εκπαίδευση του οικείου προσωπικού. Με τους πόρους από το Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ππραγματοποιήθηκε εμπλουτισμός της συλλογής της βιβλιοθήκης με διαφόρων κατηγοριών υλικό, καθώς και με υλικό κατάλληλο για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ) μέσω ενός online κέντρου πληροφοριών και βοήθειας (onlinehelpdesk). Παράλληλα υλοποιήθηκε ο σχεδιασμός επιμορφωτικών προγραμμάτων για το προσωπικό.

Το τελευταίο έργο στο οποίο συμμετείχε η βιβλιοθήκη ήταν το πρόγραμμα του ΕΣΠΑ "Ψηφιακή Σύγκλιση" το οποίο διάρκεσε από το 2012 έως το 2015 οπότε και πραγματοποιήθηκαν αρκετά σημαντικά γεγονότα όπως η δημιουργία και ο εμπλουτισμός του Πληροφοριακού Συστήματος Ιδρυματικού Αποθετηρίου-Ψηφιακής Βιβλιοθήκης με σκοπό να εισάγονται πτυχιακές εργασίες, μεταπτυχιακές-διδακτορικές διατριβές, επιστημονικές δημοσιεύσεις διδασκόντων και ερευνητών του ΠΘ καθώς και άλλο υλικό της συλλογής της Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης. Επιπροσθέτως πραγματοποιήθηκε προμήθεια και εγκατάσταση όλου του αναγκαίου εξοπλισμού υποδομής για τη λειτουργία των Πληροφοριακών Συστημάτων και τέλος έγινε εγκατάσταση και ολοκλήρωση του Πληροφοριακού Συστήματος Ερευνητικής Δραστηριότητας (CRIS).

1.4.6 Βιβλιοθήκη Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου συμμετείχε στο πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ Ι μέσω του οποίου έγινε στελέχωση των οχτώ (8) περιφερειακών βιβλιοθηκών με βιβλιοθηκονόμους.

Πραγματοποιήθηκε προμήθεια 2.040 τίτλων περιοδικών και βασικού μηχανολογικού εξοπλισμού (ηλεκτρονικοί υπολογιστές, εκτυπωτές, φωτοτυπικά μηχανήματα) για τη δημιουργία τοπικών δικτύων που διασφάλισαν τις απαραίτητες συνθήκες για τη διεξαγωγή του έργου της αναδρομικής καταλογογράφησης.

Η υλοποίηση των έργων ΕΠΕΑΕΚ συνέβαλε αποφασιστικά στην ουσιαστική βελτίωση της οργάνωσης του συστήματος βιβλιοθηκών στο Α.Π.Θ. Η εικόνα που παρουσιάζουν πλέον τόσο η Κεντρική όσο και οι Περιφερειακές Βιβλιοθήκες έχει μεταβληθεί ριζικά. Ο αριθμός των χρηστών των βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ. (ΔΕΠ, προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές, κτλ) είναι πολλαπλάσιος εκείνου προ του 1997. Το προσωπικό των βιβλιοθηκών είναι εκπαιδευμένο έτσι ώστε να παρέχει εξυπηρέτηση υψηλού επιπέδου. Με το τέλος του πρώτου ΕΠΕΑΕΚ ακολούθησε το πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ II μέσω των δράσεων του έργου έγινε η υποστήριξη της έρευνας με την παροχή ηλεκτρονικού υλικού και υποστήριξη της εκπαίδευσης μέσω των νέων υπηρεσιών (ηλεκτρονικά μαθήματα, εκπαίδευση χρηστών, online πληροφόρηση κ.α.)

Τέλος η βιβλιοθήκη συμμετείχε στο έργο του ΕΣΠΑ Ψηφιακή Σύγκλιση μέσω του οποίου υλοποιήθηκαν πλήθος δραστηριοτήτων όπως η ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση σπάνιων βιβλίων και ελληνικών περιοδικών (έκδοσης προ του 1920) και άμεση ελεύθερη διάθεση τους στο διαδίκτυο. Υπήρξε πλήρης μετάπτωση του εμπορικού προγράμματος Horizon στο λογισμικό ΕΛ/ΛΑΚ ΚΟΗΑ με ελεγχόμενη πρόσβαση. Ο κατάλογος της βιβλιοθήκης είναι προσβάσιμος για το κοινό μέσω της ενιαίας μηχανής αναζήτησης, υπηρεσία που βασίζεται σε λογισμικό ανοικτής πρόσβασης. Επίσης αναβαθμίστηκε ο εξοπλισμός της βιβλιοθήκης, αλλά και αναπτύχθηκαν και βελτιώθηκαν 1) η υπηρεσία υποστήριξης έκδοσης και διάθεσης ηλεκτρονικών ακαδημαϊκών περιοδικών *Προθήκη* που εκδίδονται μέχρι και σήμερα από μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του ΑΠΘ, 2) η υπηρεσία υποστήριξης καταχώρησης και διαχείρισης συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων *Συνεδριοθήκη* και 3) το Ιδρυματικό Καταθετήριο των Επιστημονικών Εργασιών (ΙΚΕΕ) του ΑΠΘ. Στόχος του ΙΚΕΕ είναι η παρουσίαση και προβολή όλου του ερευνητικού έργου που παράγεται εντός του ΑΠΘ. Ενώ το έργο εντάχθηκε στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013, κατάφερε να υλοποιηθεί δυο χρόνια αργότερα το 2015. Παρατηρείται ακόμη και σήμερα ότι οι εργασίες συνεχίζονται και ενημερώνονται αρκετά συχνά η *Προθήκη*, η *Συνεδριοθήκη*

και το Ιδρυματικό Καταθετήριο των Επιστημονικών Εργασιών. Επίσης ολοκληρώθηκε η ενσωμάτωση του συνόλου των συνδρομών του HEAL-Link στην ενιαία μηχανή αναζήτησης ηλεκτρονικών πηγών του HEAL-Link και πλέον φιλοξενεί τα αρχεία ηλεκτρονικών περιοδικών παλαιότερων ετών. Τα MARCRecords των ηλεκτρονικών βιβλίων καθώς και όλες τις τρέχουσες συνδρομές των ηλεκτρονικών περιοδικών. Η αναζήτηση στα ηλεκτρονικά περιοδικά φτάνει σε επίπεδο άρθρου ενώ στα ηλεκτρονικά βιβλία σε επίπεδο εγγραφής. Ταυτόχρονα, δίνεται η δυνατότητα περιορισμού των αποτελεσμάτων μέσω πολλαπλών φίλτρων μεταδεδομένων.

1.4.7 Βιβλιοθήκη Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Αθήνας

Το Τ.Ε.Ι Αθήνας συμμετείχε αρχικά στο ΕΠΕΑΕΚ II μέσω του οποίου έγινε η αγορά εξοπλισμού και λογισμικού, η ολοκλήρωση της θεματικής καταλογογράφησης της συλλογής της Βιβλιοθήκης με σύγχρονες μεθόδους και ο εμπλουτισμός της συλλογής βιβλίων, περιοδικών, CDs και βάσεων δεδομένων με θέματα ενδιαφέροντος των Σχολών του ΤΕΙ Αθήνας. Πραγματοποιήθηκε συστηματική περιγραφική και θεματική καταλογογράφηση των νέων προσκτήσεων και η διασύνδεση τους με άλλες βιβλιοθήκες Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Επίσης ολοκληρώθηκε η επεξεργασία της γκρίζας βιβλιογραφίας και η ενημέρωση της βάσης με πλήρη κείμενα από τις πτυχιακές εργασίες των τελειόφοιτων και άλλα έργα πνευματικής παραγωγής, κυρίως των εκπαιδευτικών του Ιδρύματος.

Στην συνέχεια μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ψηφιακή Σύγκλιση βιβλιοθήκη προχώρησε και σε άλλες δραστηριότητες όπως η δημιουργία Ιδρυματικού Αποθετηρίου και Ψηφιακής Βιβλιοθήκης, Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Εκδόσεων. Έγινε ανάπτυξη της υπηρεσίας ηλεκτρονικής εκδοτικής με έμφαση στις εκδόσεις των Ηλεκτρονικών Περιοδικών Ανοικτής Πρόσβασης και των ηλεκτρονικών βιβλίων. Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη του ιδρύματος μέσα από το ΕΠΕΑΕΚ II και το ΕΣΠΑ προχώρησε σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας προς την ακαδημαϊκή κοινότητα.

1.5 Σύγκριση αναπτυξιακών έργων

Τα αναπτυξιακά συγχρηματοδοτούμενα έργα τα οποία υλοποιήθηκαν στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες παρουσιάζουν κάποια στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητο να σχολιαστούν. Από τη συστηματική μελέτη των έργων διαπιστώνουμε πως μεταξύ των βιβλιοθηκών υπάρχουν πολλά κοινά σημεία.

Συγκεκριμένα μέσω του έργου Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. I οι βιβλιοθήκες που αναφέρθηκαν παραπάνω στο σύνολό τους πραγματοποίησαν πρωτίστως ουσιώδης αλλαγές στις κτηριακές υποδομές αλλά και στον μηχανολογικό εξοπλισμό, με αγορές σύγχρονων μηχανημάτων ικανών να ανταποκριθούν στη γρηγορότερη διάθεση της πληροφορίας αλλά και την υποστήριξη της συνεργατικότητας με άλλες βιβλιοθήκες της ημεδαπής και της αλλοδαπής. Τέλος έδωσαν έμφαση στη στελέχωση των βιβλιοθηκών με έμπειρο και καταρτισμένο προσωπικό ικανό να ανταποκριθεί στο διαρκές μεταβαλλόμενο περιβάλλον διαχείρισης και διάχυσης της πληροφορίας.

Στη συνέχεια οι βιβλιοθήκες με τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα του ΕΠΕΑΕΚ II πραγματοποίησαν δράσεις με κεντρικό σκεπτικό, τη βέλτιστη εξυπηρέτηση του χρήστη με τη δημιουργία σύγχρονων εργαλείων έρευνας. Ενίσχυση και επικαιροποίηση των ηλεκτρονικών καταλόγων, εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση των προγραμμάτων καταλογογράφησης, διασύνδεση των καταλόγων όλων των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων. Τέλος δόθηκε έμφαση στη χρήση κατάλληλων προγραμμάτων (software) για τη χρήση των νέων εργαλείων έρευνας από ΑμεΑ (Άτομα με Αναπηρία).

Το έργο Ψηφιακή Σύγκλιση αποτελεί χρονικά το τελευταίο αναπτυξιακό πρόγραμμα που εντάχθηκαν οι ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Μέσω του εν λόγω προγράμματος δημιουργήθηκαν εξ αρχής ή σε κάποιες περιπτώσεις βελτιώθηκαν τα μέσα φύλαξης και παροχής της πληροφορίας που προέρχεται κυρίως από την πνευματική παραγωγή των Ιδρυμάτων. Με απλά λόγια οι βιβλιοθήκες δημιούργησαν τον κατάλληλο τόπο εναπόθεσης όλου του ψηφιακού περιεχομένου των Ιδρυμάτων μέσω ηλεκτρονικών αποθετηρίων και άλλων μέσων με απώτερο σκοπό την συντήρηση αλλά και εις το διηνεκές πρόσβαση και διανομή του στους χρήστες.

Κεφάλαιο 2^ο Οικονομική πραγματικότητα Ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες υποστηρίζονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ο ετήσιος προϋπολογισμός που προορίζεται για τη λειτουργία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, και γενικότερα κάθε είδους βιβλιοθηκών, είναι τέτοιου ύψους ώστε τα χρήματα να ξοδεύονται συνήθως στην αγορά βιβλίων, στις συνδρομές περιοδικών, στη βιβλιοδεσία και στον απαραίτητο εξοπλισμό.

Οι κρατικοί οικονομικοί πόροι ως και το 1996 δεν επέτρεπαν τις βιβλιοθήκες να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν σε υπηρεσία γνώσης και πληροφόρησης. Μέχρι και το 1996, όπου η λειτουργία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών εξαρτιόταν εξολοκλήρου από τους οικονομικούς πόρους του κράτους, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες παρέμεναν στάσιμες και ανεπηρέαστες από την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών. Από το 1996 όμως και μετά, οι βιβλιοθήκες επωφελήθηκαν στο έπακρο από τα ευρωπαϊκά προγράμματα ΕΠΕΑΕΚ I και ΕΠΕΑΕΚ II και μεταμορφώθηκαν από υπηρεσίες με περιορισμένες δυνατότητες σε ισχυρές υπηρεσίες πληροφόρησης.

2.1 Χρηματοδοτήσεις- προγράμματα

Η Ελλάδα συνεχίζει να βρίσκεται σε περίοδο οικονομικής κρίσης από το 2009 όπου και έκανε αρχικά αισθητή την παρουσία της στην ελληνική οικονομία. Αυτό συνδέεται στην αδυναμία της χώρας να διαχειριστεί αυτή την κατάσταση. Τα τελευταία χρόνια έχουν καταγραφεί μεγάλες και συνεχείς περικοπές στις χρηματοδοτήσεις των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών αφού είναι πλήρως εξαρτώμενες από τα ιδρύματα όπου υπάγονται. Ο δημόσιος τομέας βρέθηκε εκτεθειμένος με ελάχιστη ή μηδενική χρηματοδότηση, με αποτέλεσμα να συμπεριλάβει όλα τα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα και τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, οι οποίες γνώρισαν λίγο πριν την άφιξη της κρίσης στην Ελλάδα μεγάλη άνθηση. Σε αυτό έπαιξαν καθοριστικό ρόλο τα χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή ένωση προγράμματα ΕΠΕΑΕΚ και μέσω αυτών το προσωπικό, ο τεχνικός εξοπλισμός και η παροχή υπηρεσιών προς τους χρήστες αυξήθηκαν ποιοτικά και ποσοτικά. (Βαζαίου και Κωσταγιόλας,2013).

Όμως, σύμφωνα και με φορείς που δραστηριοποιούνται στο χώρο, η πολιτική απαξίωσης των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών που ακολουθεί το ΥΠΕΠΘ δημιουργεί

σοβαρό κίνδυνο όχι μόνο για την εξέλιξη και περαιτέρω ανάπτυξη, αλλά και την επιβίωση του συστήματος που με τόσο κόπο μέχρι σήμερα χτίστηκε. Κι αυτό γιατί για την περαιτέρω χρηματοδότηση των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, η οποία στηρίχθηκε σε προγράμματα του ΚΠΣ, που τώρα σταμάτησαν, έπρεπε να υπάρχει σχετική πρόβλεψη.

Η χρηματοδότηση των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών δεν περιλαμβάνεται στην Αναπτυξιακή Στρατηγική για την περίοδο 2007-2013 του Επιχειρησιακού από το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο στήριξης Προγράμματος «Εκπαίδευση και δια Βίου Μάθηση» του ΥΠΕΠΘ, ούτε στη «Ψηφιακή Σύγκλιση» του ΥΠΟΙΟ. (Στυλιανίδης, 2008).

Με την ένταξή τους στα ΕΠΕΑΕΚ τη δεκαετία 1996-2006, οι βιβλιοθήκες υλοποίησαν τις ακόλουθες δράσεις, σε εθνικό επίπεδο σημαντικά προγράμματα :

- Συλλογικός κατάλογος των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών
- Πρόσβαση σε 13.500 ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά για το σύνολο των ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρα
- Μονάδα Ολικής Ποιότητας
- Ζέφυρο (πύλη πρόσβασης για τον εντοπισμό υλικού στους καταλόγους των βιβλιοθηκών)+

Σε επίπεδο ιδρύματος, οι βιβλιοθήκες:

- Στελεχώθηκαν με εξειδικευμένο προσωπικό
- Εμπλούτισαν και ανέπτυξαν τις συλλογές τους
- Οργάνωσαν και προσφέρουν ηλεκτρονικές υπηρεσίες υψηλού επιπέδου για τη στήριξη της εκπαίδευσης, τοπικά και από απόσταση.

Η περαιτέρω ενίσχυση των βιβλιοθηκών κρίνεται απαραίτητη για να μην καταργηθούν και απαξιωθούν οι υπηρεσίες που έχουν αναπτυχθεί ώστε να συνεχίσουν να στηρίζουν το διδακτικό, εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο (Στυλιανίδης, 2008).

Ο Σύνδεσμος των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στηριζόμενος σε όλες τις ευκαιρίες και οι δυνατότητες που προσφέρουν τα αναπτυξιακά προγράμματα ζητάει την προσοχή και τον προβληματισμό όλων με σκοπό να μην αποκληθούν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες από την χρηματοδότηση του ΕΣΠΑ 2007-2013. Η ανακοίνωση παραθέτει στις εξής συνέπειες :

- Αδυναμία των βιβλιοθηκών να στηρίζουν το πολύπλευρο έργο που παράγεται στα ακαδημαϊκά ιδρύματα και ιδιαίτερα τα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών, τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τη δια βίου μάθηση και την έρευνα.
- Δυσκολία των ιδρυμάτων να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα αξιολόγησης
- Αδυναμία ίδρυσης των ιδρυματικών καταθετηρίων (institutional repositories) προαπαιτούμενο για χρηματοδότηση από το European Research Council)
- Μείωση του ωραρίου λειτουργίας των βιβλιοθηκών (Σύνδεσμος των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2007).

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες με τη χρηματοδότηση του ΕΠΕΑΕΚ II (2000 – 2006) κατόρθωσαν να υλοποιήσουν τις κατάλληλες υποδομές που υποστηρίζουν το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο των Ιδρυμάτων με τις ακόλουθες δράσεις:

- Virtual Learning Environments για τη δημιουργία ηλεκτρονικών μαθημάτων με ασύγχρονη και σύγχρονη επικοινωνία για τη στήριξη των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων καθώς και τη δια βίου εκπαίδευση
- Ακαδημαϊκά καταθετήρια για την κατάθεση των μεταπτυχιακών και διδακτορικών διατριβών
- Ψηφιοποίηση σπάνιων συλλογών και εμπλουτισμό του διαδικτύου με υλικό στην ελληνική γλώσσα
- Αγορά ψηφιακού υλικού για την υποστήριξη της εκπαίδευσης και της έρευνας
- Οργάνωση όλου του ψηφιακού υλικού για εύκολη πρόσβαση από τους χρήστες με μηχανές αναζήτησης και on-line βοήθεια προς τους χρήστες
- Δημιουργία λειτουργικών δομών (ομάδες εργασίας και τεχνολογικός εξοπλισμός)
- Εκπαίδευση χρηστών στη χρήση των νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υποδομών
- Στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό

- Προσφορά ηλεκτρονικών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου για τη στήριξη της εκπαίδευσης, τοπικά και από απόσταση.

Οι ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες επωφελήθηκαν πολύ από την πρόσθετη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συμπλήρωσε τον κανονικό προϋπολογισμό τους. Όλες οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες χρησιμοποιούν τώρα ένα ενσωματωμένο σύστημα αυτοματοποίησης και αναπτύχθηκαν βάσεις για την εξυπηρέτηση των χρηστών. Οι περισσότερες από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες διαδανείζονται υλικό μεταξύ τους προς όφελος των χρηστών τους, εμπλούτισαν και ανέπτυξαν τις συλλογές τους ενώ έχουν επεκτείνει και το ωράριο λειτουργίας τους. Οργάνωσαν και πρόσφεραν ηλεκτρονικές υπηρεσίες υψηλού επιπέδου για τη στήριξη της εκπαίδευσης, τοπικά και από απόσταση ενώ πολλές από τις βιβλιοθήκες παρέχουν ηλεκτρονική πρόσβαση μέσω διαδικτύου, πρόσβαση σε OPACs, στα ηλεκτρονικά περιοδικά και στις βάσεις δεδομένων.(Μουστάκα, 2008).

2.2 Νομικό πλαίσιο

Σε όλα τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα συνιστάται Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων για την αξιοποίηση των κονδυλίων επιστημονικής έρευνας, κατάρτισης, τεχνολογικής ανάπτυξης και παροχής σχετικών υπηρεσιών. Στρατηγικό ρόλο στην υλοποίηση των προγραμμάτων των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών έπαιξαν οι ΕΛΚΕ των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ, οι οποίοι και διαχειρίστηκαν τις επιχορηγήσεις δίνοντας το πλαίσιο για την οικονομική διαχείριση. Σκοπός του Λογαριασμού είναι η διάθεση και διαχείριση κονδυλίων όπου προέρχονται από οποιαδήποτε πηγή και προορίζονται για την κάλυψη δαπανών οποιουδήποτε είδους.

Σύμφωνα με την παράγραφο.1 εδάφιο α' του άρθρου 16 του ν. 3404/2005. Σε κάθε Πανεπιστήμιο ιδρύεται ενιαία Κεντρική Βιβλιοθήκη που λειτουργεί ως αυτοτελής και αποκεντρωμένη μονάδα σε επίπεδο Διεύθυνσης, με τίτλο «Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης». Αποστολή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης κάθε Πανεπιστημίου είναι η ενίσχυση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του Ιδρύματος, η συμβολή της στη διαχείριση, παροχή και διάθεση εξειδικευμένων

πληροφοριών στην ευρύτερη εθνική και διεθνή κοινότητα και η ουσιαστική συμμετοχή της σε κάθε δραστηριότητα για την παιδεία και τον πολιτισμό.

Η περαιτέρω διοικητική ανάπτυξη της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος σε Παραρτήματα σε επίπεδο Σχολής ή Τμημάτων, μόνον όταν αυτά λειτουργούν σε πόλη διαφορετική από την έδρα του Ιδρύματος, καθορίζεται από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Ιδρύματος ύστερα από απόφαση της Συγκλήτου. Προϋπόθεση για την ίδρυση και λειτουργία Παραρτημάτων της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος είναι η εξασφάλιση από το Ίδρυμα των συνθηκών απρόσκοπτης λειτουργίας τους με τη διάθεση επαρκούς αριθμού επιστημονικού και λοιπού προσωπικού και οικονομικών πόρων.

2.4 Κοινοπραξίες

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στα έξοδα και στη μείωση των προϋπολογισμών τους αλλά και για να επιτύχουν καλύτερες προϋποθέσεις στη λειτουργία τους δημιούργησαν συνεργατικά σχήματα και αναζήτησαν κοινές λύσεις. Κυριότερη μορφή αυτών των σχημάτων είναι οι κοινοπραξίες.

Μια κοινοπραξία βιβλιοθηκών είναι μια ομάδα βιβλιοθηκών που συνεργάζονται για τον συντονισμό των δραστηριοτήτων, τον διαμοιρασμό των πόρων και της τεχνογνωσίας. Οι κοινοπραξίες βιβλιοθηκών προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα όπως οι αυξήσεις στους προϋπολογισμούς των βιβλιοθηκών. Ο διαμοιρασμός / κοινή χρήση των πόρων και η συνεργασία για την επίτευξη κοινών στόχων επιτρέπουν συχνά στις βιβλιοθήκες να παρέχουν υπηρεσίες υψηλότερης ποιότητας. (Πισπίριγγας κ.α. ,2017).

Η συνεργασία μεταξύ βιβλιοθηκών προήλθε από την πίεση για εξοικονόμηση πόρων και την αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πληροφοριακών αναγκών με δεδομένες οικονομικές δυνατότητες.

Ως συνέπεια αυτών ιδρύθηκε η Κοινοπραξία Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Κ.Ε.Α.Β.), γνωστή διεθνώς και ως HEALLink (HellenicAcademicLibrariesLink), η οποία ξεκίνησε με την έναρξη της εκτέλεσης του έργου της Οριζόντιας Δράσης των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στο πλαίσιο

του ΕΠΕΑΕΚ, Β' ΚΠΣ, και συνεχίστηκε με το αντίστοιχο έργο στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, Γ' ΚΠΣ. Η Κ.Ε.Α.Β. δημιουργήθηκε τυπικά ύστερα από υπογραφή σχετικού συμφωνητικού μεταξύ των μελών της (όλα τα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. της χώρας) Παπάζογλου, 2006.

Η συνέχιση της λειτουργίας του Σ.Ε.Α.Β. μετά τη λήξη του Γ' Κ.Π.Σ., και με δεδομένη τη μορφή της δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας μας, μπορεί να επιτευχθεί μόνο με δημόσιους πόρους, μέσω του τακτικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΕΠΘ για τα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα και του ΥΠΑΝ για τα εποπτευόμενα από τη Γ.Γ.Ε.Τ. Ερευνητικά Κέντρα. Ήδη για το θέμα της ηλεκτρονικής συνδρομής επιστημονικών περιοδικών το ΥΠΕΠΘ έχει εντάξει εδώ και τέσσερα χρόνια σχετικά κονδύλια στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Με την είσοδο στην ψηφιακή εποχή οι κοινοπραξίες αλλάζουν. Οι κοινοπραξίες είναι πλέον μόνον «αγοραστικοί σύλλογοι». Η υποστήριξη και η ομαδική κατάρτιση του προσωπικού καθίσταται όλο και περισσότερο σημαντική, αφού μπαίνουν σε εφαρμογή συνεχώς νέα στοιχεία: νέα εργαλεία και πλατφόρμες, συνεχώς αυξανόμενο ψηφιακό υλικό, εμφάνιση διαφορετικών μορφοτύπων, αλληλοσυνδέσεις απομακρυσμένων μεταξύ τους και ανομοιογενών συστημάτων και μορφοτύπων, συστήματα ολοκληρωμένων προσεγγίσεων κλπ. Ο κόσμος των κοινοπραξιών των βιβλιοθηκών επεκτείνεται γρήγορα, και μαζί με αυτόν μεγαλώνει το εύρος των συνδυασμών και των μεταλλαγών των παρεχόμενων υπηρεσιών και των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται από τις κοινοπραξίες. Το κίνητρο παραμένει σταθερό: ο καταμερισμός των όλο και ακριβότερων συλλογών με τον πλέον αποδοτικό οικονομικά τρόπο προς αμοιβαίο όφελος των βιβλιοθηκών μελών και τη γενική μείωση κόστους. Οι επιπτώσεις όμως στην οργανωτική δομή είναι διαφορετικές σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο. (Ζάχος, 1998)

2.5 Συλλογικά έργα ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Μέσω των αναπτυξιακών προγραμμάτων υλοποιήθηκαν έργα τα οποία αφορούν το σύνολο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών της χώρας. Σκοπός των έργων αυτών ήταν η διευκόλυνση των λειτουργιών των βιβλιοθηκών κυρίως στο ηλεκτρονικό περιβάλλον.

Σημαντικό έργο το οποίο δημιουργήθηκε μέσω του ΕΠΕΑΕΚ αποτελεί η Μονάδα Ολικής Διαχείρισης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Μ.Ο.Π.Α.Β) με έδρα το πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων, η οποία έχει ως κύριο σκοπό της την ανάλυση, την επεξεργασία και τη διάδοση των στατιστικών στοιχείων για τις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Μια άλλη δραστηριότητα είναι η δημιουργία μιας βάσης δεδομένων της Γκρίζας Βιβλιογραφίας, όπου τεκμήρια όλων των σχολών (πτυχιακές εργασίες, μεταπτυχιακές εργασίες και διδακτορικές διπλωματικές) διατίθενται στους χρήστες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών σε ψηφιοποιημένη μορφή. (Μουστάκα,2008).

Όπως έχει προαναφερθεί ο ρόλος των Ιδρυματικών Αποθετηρίων είναι να συγκεντρώνει και να διατηρεί τις πτυχιακές και μεταπτυχιακές εργασίες, τις διδακτορικές διατριβές αλλά και ότι παράγεται από την ακαδημαϊκή κοινότητα. Στα πλαίσια της Οριζόντιας Πράξης κατά την περίοδο 2011-2015 πραγματοποιείται δράση που περιλάμβανε τον σχεδιασμό και την υλοποίηση υπηρεσίας υποστήριξης, διασύνδεσης, διασφάλισης ποιότητας και πιστοποίησης των ακαδημαϊκών Ιδρυματικών Αποθετηρίων της χώρας. Η υπηρεσία αυτή, γνωστή πλέον και ως HEAL-DSPACE, προσφέρεται στα ακαδημαϊκά ιδρύματα, και όχι μόνο, με τη μορφή Software as a Service. Η πλατφόρμα λογισμικού ΙΑ που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της δράσης στηρίχτηκε στο λογισμικό ανοικτού κώδικα Dspace. Έχοντας ως θεμέλιο το Dspace, υλοποιήθηκαν πάνω σ' αυτό όλα τα χαρακτηριστικά που περιγράφονταν από τις λειτουργικές προδιαγραφές του έργου, με κεντρικό άξονα την υποστήριξη του σχήματος HEAL-Meta. Η εν λόγω Δράση υλοποιήθηκε από την κεντρική ομάδα του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, και αποσκοπούσε στην προαγωγή του ρόλου των Ιδρυματικών Αποθετηρίων. Απόρροια της Δράσης ήταν ένα συγκεκριμένο σχήμα μεταδεδομένων (HEAL-Meta) προς υιοθέτηση από το σύνολο των ελληνικών ακαδημαϊκών αποθετηρίων, με στόχο την επίτευξη συντακτικής και σημασιολογικής διαλειτουργικότητας και αποτελεσματικότερης αναζήτησης μέσω της πύλης ελληνικών ακαδημαϊκών αποθετηρίων. Η διαμόρφωση σχεδίου ροής εργασίας για κατάθεση τεκμηρίων (διδακτορικές διατριβές, μεταπτυχιακές και πτυχιακές εργασίες, τεχνικές αναφορές και ερευνητικές δημοσιεύσεις) σε Ιδρυματικά Αποθετήρια, η εγκατάσταση πλατφόρμας λογισμικού Ιδρυματικών Αποθετηρίων και η λειτουργία εικονικών servers (HEAL Dspace). (Αναγνωστόπουλος και Μήτρου, 2016).

Η λειτουργία υπηρεσία υποστήριξης για τεχνικά και νομικά θέματα δημιουργίας/κατάθεσης τεκμηρίων, η λειτουργία πύλης πρόσβασης και προηγμένης αναζήτησης στα Ιδρυματικά Αποθετήρια των μελών του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και τέλος η λειτουργία υπηρεσίας πιστοποίησης Ιδρυματικών Αποθετηρίων.

Το πιο πρόσφατο έργο το οποίο υλοποιήθηκε με την χρηματοδότηση του ΕΣΠΑ και το πρόγραμμα Ψηφιακή Σύγκληση είναι ο ILSaS(IntegratedLibrary System asService)το οποίο αποτελεί μια κοινοπραξία των 30 ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, που έχει ως στόχο την ενοποίηση των τοπικών αυτοματοποιημένων βιβλιογραφικών συστημάτων σε ένα ενιαίο σύστημα, στο οποίο ο βιβλιογραφικός κατάλογος και τα αρχεία καθιερωμένων όρων θα είναι κοινά για όλα τα μέλη της κοινοπραξίας. Είναι ένα συνεργατικό μοντέλο λειτουργίας των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, που δημιουργεί πολλά οφέλη για την ακαδημαϊκή κοινότητα και γενικότερα το βιβλιοθηκονομικό περιβάλλον(Παπαδάτου,κ.α.2017).

Βασικός στόχος είναι η σταδιακή αντικατάσταση του Συλλογικού Καταλόγου. Ακόμα σημαντικό επίτευγμα αποτελεί και το γεγονός ότι όλοι οι συμμετέχοντες σε αυτόν χρησιμοποιούν ένα κοινό επεξεργαστεί αλλά και το καταλογογραφημένο υλικό είναι κοινό για όλους. Τέλος όλα τα ιδρύματα που συμμετέχουν ακολουθούν κοινές πολιτικές και κοινά πρότυπα όπως δανεισμού. Από τα ιδρύματα που παρουσιάστηκαν παρακάτω στο ILSaS συμμετέχουν το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το ΤΕΙ Αθήνας, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το Πανεπιστήμιο Κρήτης.

2.6 Συνεργατικά σχήματα διεθνώς

Οι συνεργασίες των βιβλιοθηκών παρέχουν την δυνα-τότητα συντονισμού υπηρεσιών και εξοικονόμησης πόρων, όχι μόνον των οικονομικών, αλλά κυρίως του ανθρώπινου δυναμικού και αρτιότερης αξιο-ποίησης του, για την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών και των πηγών (Κατσιτίκου, 2004).

Έχουν διαμορφωθεί πολλά συνεργατικά σχήματα Βιβλιοθηκών σε πολλές χώρες και ιδιαίτερα στην Ευρώπη και την Αμερική. Καθώς η επιδίωξη ήταν να συμβάλουν με την εκμετάλλευση των διαθέσιμων πληροφοριακών πηγών και πόρων στην τόνωση

της έρευνας και σε μια ορθολογική διαχείριση των διαθέσιμων πόρων. Οι κυριότερες δραστηριότητες των συνεργατικών σχημάτων αποσκοπούσαν:

1. Βιβλιογραφική πρόσβαση σε συλλογές άλλων Βιβλιοθηκών ώστε να γίνεται γνωστό στη μια Βιβλιοθήκη τι υλικό διαθέτει ή άλλη.
2. Συστήματα διαδανεισμού υλικού μεταξύ συνεργαζόμενων Βιβλιοθηκών.
3. Ανταλλαγή βιβλιογραφικών εγγραφών.
4. Συνεργατική ανάπτυξη των συλλογών.
5. Κοινόχρηστη συλλογή ηλεκτρονικών περιοδικών
6. Κοινόχρηστη συλλογή βάσεων δεδομένων
7. Συλλογικός Κατάλογος
8. Διαρκείς Επιτροπές Καταλογογράφησης
9. Διαδανεισμός Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
10. Συντονισμένη δημιουργία Θεματικών Πυλών
11. Ανάπτυξη - συντονισμός τοπικών και θεματικών ηλεκτρονικών καθετήριων και ψηφιακών συλλογών.
12. Ολοκληρωμένη και εξατομικευμένη πρόσβαση στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες
13. Υπηρεσίες και εναλλακτικό υλικό για τυφλούς χρήστες
14. Κατάρτιση ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων.

Ο βαθμός επιτυχίας των παραπάνω δραστηριοτήτων διαφέρει από χώρα σε χώρα. Υπήρξαν δραστηριότητες όπως για παράδειγμα ο διαδανεισμός υλικού -κύρια επιστημονικών άρθρων- και η ανταλλαγή βιβλιογραφικών εγγραφών που τα παραδείγματα επιτυχών συνεργασιών είναι πολλά. Αντίθετα η επιτυχία στην συνεργατική ανάπτυξη συλλογών δεν ήταν πάντα επιτυχής. Οι τεχνολογικές εξελίξεις βελτίωσαν ριζικά όλες τις δραστηριότητες συνεργασίας καθώς προσέφεραν στις Βιβλιοθήκες εργαλεία για την εξασφάλιση της επάρκειας των συλλογών τους - πράγμα ούτως ή άλλως ανέφικτο καθώς υπολογίζεται ότι καμία Βιβλιοθήκη δεν

μπορεί να αποκτά περισσότερο από 5-7% της παγκόσμιας εκδοτικής παραγωγής - από την απόκτηση στην πρόσβαση.

Η προσφορά δυνατοτήτων εντοπισμού, αξιολόγησης και πρόσβασης σε απομακρυσμένες πηγές υλικού εντύπου ή ψηφιακού με την χρήση των δικτύων πληροφοριών έγινε ουσιαστικό στοιχείο της επάρκειας της Βιβλιοθήκης. Η σημασία του όγκου της συλλογής μιας Βιβλιοθήκης ως δείκτη πληρότητας και επάρκειας της μειώνεται συνεχώς. Οι συνεργασίες των Βιβλιοθηκών έπρεπε να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες.

Τα παλαιά δίκτυα Βιβλιοθηκών έγιναν Κοινοπραξίες (Consortia) Βιβλιοθηκών που εκτός των παραδοσιακών υπηρεσιών που προσφέρουν επιδιώκουν την από κοινού προμήθεια και συνδρομή σε Ηλεκτρονικά Περιοδικά και Βάσεις Δεδομένων.

Με τον τρόπο αυτό επιδιώκουν μια συντονισμένη παρέμβαση στις εξελίξεις που παρατηρούνται και προσαρμογή των Βιβλιοθηκών στα νέα τεχνολογικά και οικονομικά δεδομένα. Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ήταν οι πρωτεργάτες στη δημιουργία Κοινοπραξιών με τέτοιες επιδιώξεις. Σήμερα λειτουργούν Κοινοπραξίες ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με σε πολλές χώρες. (Ζάχος, 1998)

Αποτιμήσεις της λειτουργίας των Κοινοπραξιών έδειξαν ότι με την ένταξη της σε Κοινοπραξία μια Βιβλιοθήκη έχει εκτός των λειτουργικών και σημαντικά οικονομικά οφέλη. Η συγκεντρωμένη αγοραστική δύναμη ενός συνεργατικού σχήματος έχει μεγαλύτερη διαπραγματευτική δύναμη έναντι των εκδοτών, ενώ το μοίρασμα του κόστους δίνει την δυνατότητα για πρόσβαση σε υλικό που εκ των πραγμάτων ήταν αδύνατο λόγω κόστους να αποκτήσει η κάθε Βιβλιοθήκη μόνη της.

Η ανάπτυξη των Κοινοπραξιών και η συντονισμένη δράση τους αναμένεται ότι θα αποτελέσει μοχλό πίεσης προς τους εκδότες για αλλαγή των απαράδεκτων πολλών φορές όρων που θέτουν στις συμβάσεις που προτείνουν και να χαμηλώσουν τις τιμές τους. Τα οφέλη είναι σημαντικά ιδιαίτερα στο θέμα της διαπραγμάτευσης αδειών πρόσβασης σε ακριβές ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης. Η εμπειρία από Κοινοπραξίες άλλων χωρών έδειξε ότι αυτές οδήγησαν σε σημαντικές βελτιώσεις των παραδοσιακών υπηρεσιών Βιβλιοθήκης. Για παράδειγμα το σύστημα αλληλοδανεισμού μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά. Πέρα από την οικονομία στην

αγορά της πρόσβασης τέτοιες συνεργασίες εξοικονομούν χρήματα σε προσωπικό που απαιτείται για την υποστήριξη της διαχείρισης. (Ζάχος, 1998).

Κεφάλαιο 3^ο Έρευνα-Συνέντευξη

3.1 Μεθοδολογία

Για την συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική επισκόπηση επί του θέματος για την απόδοση σχετικών πληροφοριών. Πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου με την μέθοδο των συνεντεύξεων.

Στο πλαίσιο της έρευνας συντάχθηκαν στοχευόμενες ερωτήσεις και επιχειρήθηκε σταδιακή απόσυρση από την πλευρά του ερευνητή, κατά τη ροή των συνεντεύξεων, δίνοντας τη δυνατότητα στους ερωτηθέντες να αφηγηθούν. Σκοπός ήταν να είναι ελεύθεροι να ταξινομήσουν οι ίδιοι τα σημαντικά και τα ουσιώδη συμβάντα.

Κατά τη ροή της έρευνας ακολουθήθηκε συνδυασμός τύπων συνέντευξης ανάλογα με τις ανάγκες της. Υπήρξαν σημεία στα οποία χρησιμοποιήθηκαν και ημι-δομημένες ερωτήσεις. Η συνέντευξη μαγνητοφωνήθηκε, έχοντας ενημερώσει προηγουμένως και λάβει τη σχετική άδεια από τους συνεντευξιζόμενους για την συγκεκριμένη ενέργεια. Οι συνεντεύξεις απομαγνητοφωνήθηκαν στο σύνολό τους και εν συνεχεία έγινε επιλογή των σημείων που θα αναφερθούν στο παρόν πόνημα. Κατά την διάρκεια την έρευνας παρουσιάστηκαν ορισμένα προβλήματα τα οποία μας καθυστέρησαν στο θέμα της έρευνας. Ο αρχικός στόχος ήταν να πραγματοποιηθούν τέσσερις συνεντεύξεις σε Αθήνα και επαρχία μέσω τηλεφώνου ώστε να έχουμε όσον το δυνατόν καλύτερη εικόνα για την κατάσταση που υπάρχει στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Οι βιβλιοθήκες που είχαν επιλεχτεί αρχικά ήταν η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, η Βιβλιοθήκη τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ, η Κεντρική Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Λάρισας και η Βιβλιοθήκη του Πολυτεχνείου.

Από τις ως άνω αναφερόμενες βιβλιοθήκες αυτές που ανταποκρίθηκαν θετικά στη διεξαγωγή συνέντευξης ήταν: 1) Βιβλιοθήκη τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ και 2) Κεντρική Βιβλιοθήκη ΤΕΙ Λάρισας.

3.2 Ερωτήσεις Συνέντευξης

Στο σημείο αυτό, παρατίθενται στον κάτωθι πίνακα οι ερωτήσεις που απευθύνθηκαν στους συνεντευξιαζόμενους, έτσι ώστε να μπορέσουν να συγκεντρωθούν τα στοιχεία και οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την κατανόηση της επικρατούσας εικόνας σχετικά με την ένταξη των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών σε αναπτυξιακά προγράμματα και την αξιοποίησή τους από τις ίδιες τις βιβλιοθήκες.

Ερωτήσεις
1. Πότε ήταν η τελευταία χρηματοδότηση που πήρατε και σε ποιο επιχειρησιακό πρόγραμμα εντάχθηκε? (ΕΣΠΑ, Ψηφιακή Σύγκλιση, ΆλλοΕυρωπαϊκό Πρόγραμμα)
2. Ποιο ήταν το έργο που υλοποιήθηκε?
3. Το έργο αυτό ήταν μόνο υποδομές?
4. Το έργο είχε δράσεις που απαιτούσαν συνέχιση?
5. Το ποσό ήταν επαρκές για την υλοποίηση του?
6. Προβλέφθηκε τρόπος συνέχισης του έργου;? Αν ναι πως?
7. Μετά την λήξη του έργου προβλέφθηκε η παράταση τυχόν συνδρομών?
8. Ποια είναι η κατάσταση της βιβλιοθήκης σήμερα σε σχέση με τις χρηματοδοτήσεις
9. Ποια είναι η κατάσταση τις βιβλιοθήκης σήμερα σε σχέση με τις χρηματοδοτήσεις
10. Μέσα από τα έργα χρειάστηκε να γίνει πρόσληψη σε ανθρώπινο δυναμικό; (και αν ναι ποιοι παρέμειναν) και από ποια έργα; Δώστε το χρονικό πλαίσιο και τις ειδικότητες των ατόμων που παρέμειναν ως προσωπικό της βιβλιοθήκης

Πίνακας 1 Ερωτήσεις συνεντεύξεων

3.3 Συνεντεύξεις

3.3.1 Πρώτη (1η) Συνέντευξη

Τόπος συνάντησης: Βιβλιοθήκη του τμήματος Τμήμα Μεθοδολογίας Ιστορίας & Θεωρίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ.

Ημερομηνία: 13/12/2017

Πρόσωπα: Κυρία Γεωργία Ντούνιακαι τον κύριο ΑναστάσιοΜπελάλη

Ιδιότητα: Βιβλιοθηκονόμοι

Διάρκεια: 50 λεπτά

Ερώτηση 1 Πότε ήταν η τελευταία χρηματοδότηση που πήρατε και σε ποιο επιχειρησιακό πρόγραμμα εντάχθηκε?

Η τελευταία χρηματοδότηση που πήραμε ήταν από ένα κληροδότημα που λεγόταν Ιωαννίδων από τα προγράμματα του ΕΛΚΕ (Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας) είναι όλα τα προγράμματα που παίρνουμε από ΕΣΠΑ.

Ερώτηση 2 Ποιο ήταν το έργο που υλοποιήθηκε?

Το έργο που υλοποιήθηκε ήταν για την προμήθεια βιβλίων και το ποσό που μας αντιστοιχούσε σαν τμήμα ήταν 155,82 ευρώ. Ο διαγωνισμός έγινε για όλες της βιβλιοθήκες του ΕΚΠΑ και το πόσο διανεμήθηκε ανά βιβλιοθήκη. Ο διαγωνισμός είχε ξεκινήσει από το 2017 και τα βιβλία τα παραλάβαμε στις 24/11/2017.

Ερώτηση 3 Το έργο είχε δράσεις που απαιτούσαν συνέχιση?

Ναι βέβαια. Την ανάπτυξη συλλογής λόγου του ότι το τμήμα έχει πολλά επιστημονικά πεδία όποτε στόχος είναι να αναπτυχτούν όλα τα πεδία όπως και έχουμε καταφέρει.

Ερώτηση 4 Το ποσό ήταν επαρκές για την υλοποίηση του?

Όχι!

Ερώτηση 5 Προβλέφθηκε τρόπος συνέχισης του έργου; (Δηλαδή εάν μετά το τέλος του έργου προβλέψατε ότι δεν θα υπάρχουν πια χρήματα για την συνέχιση του έργου?)

Ναι φυσικά, προσπαθούμε να κάνουμε πράγματα δεδομένου το ότι οι πόροι έχουν μειωθεί συνεχώς ψάχνουμε να βρούμε λύσεις όπως το να βρούμε κάποιες δωρεάν δοκιμαστικές συνδρομές και βιβλία στο Διαδίκτυο. Επίσης υπάρχει και μεγάλη βοήθεια από καθηγητές, φοιτητές και άλλους που βοηθάνε στο να δώσουν στην βιβλιοθήκη σημαντικές δωρεές.

Ερώτηση 6 Ποια είναι η κατάσταση της βιβλιοθήκης σήμερα σε σχέση με τις χρηματοδοτήσεις?

Θεωρούμε ότι ακόμα είναι πολύ καλή η κατάσταση αφού έχουμε με πολύ καλή συλλογή με πολλά σημαντικά βιβλία. Το μόνο κομμάτι στο οποίο έχουμε χάσει είναι στα κτηριακά προβλήματα στον εξοπλισμό.

Ερώτηση 7 Μέσα από τα έργα χρειάστηκε να γίνει πρόσληψη σε ανθρώπινο δυναμικό; (και αν ναι ποιοι παρέμειναν) και από ποια έργα; Δώστε το χρονικό πλαίσιο και τις ειδικότητες των ατόμων που παρέμειναν ως προσωπικό της βιβλιοθήκης.

Όχι εδώ και αρκετά χρόνια είμαστε μόνο δυο άνθρωποι στην βιβλιοθήκη με αρκετή βοήθεια από έναν εξωτερικό συνεργάτη που μας βοηθάει σε τεχνικά θέματα.

3.3.2 Δεύτερη (2η) Συνέντευξη

Τόπος συνάντησης: Μέσω email

Μετά από κοινή απόφαση με την κ. Σιώκη η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε μέσω email και όχι τηλεφωνικά

Ημερομηνία: 16/1/2018

Πρόσωπα: κυρία Καλλιόπη Σιώκη

Ιδιότητα: Βιβλιοθηκονόμος και προϊσταμένη της Κεντρικής Βιβλιοθήκης ΤΕΙ Λάρισας

Διάρκεια: Αφού στάλθηκαν οι ερωτήσεις, η κ. Σιώκη απάντησε την επόμενη μέρα.

Ερώτηση 1 Πότε ήταν η τελευταία χρηματοδότηση που πήρατε και σε ποιο επιχειρησιακό πρόγραμμα εντάχθηκε ; (ΕΣΠΑ, Ψηφιακή Σύγκλιση, Άλλο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ψηφιακή Σύγκλιση» και ήταν από τον προϋπολογισμό του Ιδρύματος για το 2017.

Ερώτηση 2 Ποιο ήταν το έργο που υλοποιήθηκε;

Υπηρεσίες Ψηφιακής Βιβλιοθήκης Ανοιχτής Πρόσβασης στο ΑΤΕΙ ΛΑΡΙΣΑΣ

Ερώτηση 3 Το έργο αυτό ήταν μόνο υποδομές;

Όχι

Ερώτηση 4 Το έργο είχε δράσεις που απαιτούσαν συνέχιση;

Ναι

Ερώτηση 5 Το ποσό ήταν επαρκές για την υλοποίηση του?

Όχι

Ερώτηση 6 Προβλέφθηκε τρόπος συνέχισης του έργου; (Δηλαδή εάν μετά το τέλος του έργου προβλέψατε ότι δεν θα υπάρχουν πια χρήματα για την συνέχιση του έργου)

Ναι

Ερώτηση 7 Αν ναι πως; (εξηγείστε αν γίνεται θέματα προσωπικού, επιμόρφωσης ή εξοπλισμού)

Επιμορφώθηκε το προσωπικό στη χρήση των νέων προγραμμάτων και του καινούριου εξοπλισμού.

Ερώτηση 8 Μετά την λήξη του έργου προβλέφθηκε η παράταση τυχόν συνδρομών;

Ναι

Ερώτηση 9 Ποια είναι η κατάσταση της βιβλιοθήκης σήμερα σε σχέση με τις χρηματοδοτήσεις;

Η βιβλιοθήκη καλύπτει τις ανάγκες της μέσα από τον προϋπολογισμό του ΤΕΙ Θεσσαλίας.

Ερώτηση 10 Μέσα από τα έργα χρειάστηκε να γίνει πρόσληψη σε ανθρώπινο δυναμικό; (και αν ναι ποιοι παρέμειναν) και από ποια έργα; Δώστε το χρονικό πλαίσιο και τις ειδικότητες των ατόμων που παρέμειναν ως προσωπικό της βιβλιοθήκης.

Έγιναν προσλήψεις προσωπικού 2 ατόμων (1 Βιβλιοθηκονόμος & 1 Πληροφορικός). Μετά τη λήξη του προγράμματος δεν παρέμεινε κανείς.

3.4 Αποτελέσματα συνεντεύξεων

Από την πρώτη συνέντευξη με τμηματική βιβλιοθήκη του ΕΚΠΑ συμπεραίνουμε σχετικά με όσα μας δήλωσαν και οι ίδιοι είναι ότι κάθε χρόνο τα χρήματα είναι λιγότερα αφού κατανέμονται και στις άλλες τμηματικές βιβλιοθήκες. Παρόλο που τα χρήματα όμως μειώνονται προσπαθούν να βρίσκουν λύσεις μέσω των δωρεών, μέσω δοκιμαστικών συνδρομών που μπορεί κατά καιρούς να βρίσκουν στο Διαδίκτυο όπως επίσης με την βοήθεια των μελών ΔΕΠ αλλά και προπτυχιακών φοιτητών του τμήματος οι οποίοι βρίσκονται και στο εξωτερικό αλλά λόγω της αγάπης του για την βιβλιοθήκη και το τμήμα συνεχίζουν και βοηθούν. Όσον αφορά τον υπόλοιπο εξοπλισμό της βιβλιοθήκης εκεί αντιμετωπίζουν το πιο σοβαρό πρόβλημα αφού εδώ και χρόνια έχουν σταματήσει οι πόροι για τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό. Κατά την διάρκεια της συνέντευξης και ενώ οι ίδιοι ήταν εξαρχής πολύ θετική στο να μιλήσουν σχετικά με την σημερινή κατάσταση των βιβλιοθηκών και ειδικότερα για την συγκεκριμένη στην οποία εργάζονται μας είπαν πως τα προβλήματα είναι πολλά αλλά

με την θέληση και την βοήθεια τρίτων προσώπων οι οποίοι τους βοηθούν στα θέματα εξοπλισμού μπορεί και να μην πληρωθούν ποτέ , με την συνεργασία μεταξύ της κεντρικής βιβλιοθήκης αλλά και των άλλων τμηματικών βιβλιοθηκών προσπαθούν να βρίσκουν λύσεις. Δήλωσαν θετική στην σημερινή κατάσταση της βιβλιοθήκης τους και παρόλο του εδώ και χρόνια εργάζονται μόνο δύο άτομα, η βιβλιοθήκη έχει αναπτύξει κατά πολύ την συλλογή της και όσον αφορά τα υπόλοιπα προβλήματα προσπαθούν συνεχώς να βρίσκουν λύσεις.

Από την άλλη πλευρά η δεύτερη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε σε κεντρική βιβλιοθήκη σε αντίθεση με την πρώτη συνέντευξη. Με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΕΣΠΑ «Ψηφιακή Σύγκλιση» και το έργο που υλοποιήθηκε ήταν σχετικά με υπηρεσίες Ψηφιακής Βιβλιοθήκης Ανοιχτής Πρόσβασης. Κατά την διάρκεια του προγράμματος η βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Λάρισας συνέχισε στην επιμόρφωση και πρόσληψη δυο ατόμων, ενός βιβλιοθηκονόμου και ενός πληροφοριακού οι οποίοι όμως μετά την λήψη του προγράμματος σταμάτησαν να εργάζονται εκεί. Επίσης πρόσθεσαν ότι η βιβλιοθήκη καλύπτει τις ανάγκες της από τον προϋπολογισμό του Ιδρύματος.

Η σημερινή κατάσταση και των δυο βιβλιοθηκών αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό την γενική εικόνα που επικρατεί στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της χώρας. Αν και η συμμετοχή τους σε αναπτυξιακά προγράμματα ήταν ενεργή, αυτό δεν αρκεί ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν διάφορα προβλήματα που προκύπτουν καθώς ο προϋπολογισμός του ιδρύματος που υπάγονται δεν επαρκεί. Με την ανάλυση των αποτελεσμάτων των δυο συνεντεύξεων που υλοποιήθηκαν συμπεραίνουμε ότι και οι δυο ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες χρηματοδοτήθηκαν από το αναπτυξιακό πρόγραμμα του ΕΣΠΑ Αυτό ήταν το τελευταίο πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχαν και οι δυο βιβλιοθήκες. Καταλαβαίνουμε επομένως ότι η συνέχιση των προγραμμάτων αυτών από τις ίδιες τις βιβλιοθήκες κατέστη δύσκολη καθώς δεν υπάρχει το απαραίτητο δυναμικό προσωπικό για να τα υπηρετήσει.

Κεφάλαιο 4ο Συμπεράσματα – Προτάσεις

Η ένταξη των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, κατά τη δεκαετία 1996-2006, στο Β' και Γ' ΚΠΣ (Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης) και η χρηματοδότησή τους από τα ΕΠΕΑΕΚ Ι και ΙΙ υπήρξε καταλυτική και άλλαξε ριζικά το τοπίο των βιβλιοθηκών στη χώρα. Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες με χρηματοδότηση του ΕΠΕΑΕΚ Ι και ΙΙ με πολύ κόπο πέτυχαν θεαματικά αποτελέσματα, υψηλή τεχνογνωσία και δημιούργησε τη βάση για την εξέλιξη των άλλων βιβλιοθηκών της χώρας. Το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ είναι φυσική συνέχεια πολλών από τις καινοτόμες και πιλοτικές προσπάθειες που ξεκίνησαν με το ΕΠΕΑΕΚ Ι, αλλά επικεντρώνεται κυρίως σε θέματα ποιότητας. Συγκεκριμένα με τη χρηματοδότηση από το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης της ΕΕ (Ευρωπαϊκής Ένωσης) ΕΠΕΑΕΚ Ι (1996 – 1999), πολλά πανεπιστήμια ήταν σε θέση να κατασκευάσουν νέα κτήρια βιβλιοθηκών.

Τα αναπτυξιακά προγράμματα ξεκίνησαν σταδιακά για να συμβάλλουν στην βελτίωση των βιβλιοθηκών σχετικά με τα κτηριακά προβλήματα και την ενίσχυση των συλλογών τους. Αυτό υπήρξε το πρώτο βήμα για μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης που ανταποκρίνεται σε μεγαλύτερο βαθμό στην ζητούμενη πληροφορία. Καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται έτσι και στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες αναγκαίο ρόλο έχουν οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Τα αναπτυξιακά προγράμματα στα οποία συμμετέχουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες χρηματοδοτούνται κυρίως από τα έργα του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. μέσω του ΕΣΠΑ. Με βάση τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις που μας παραχώρησαν έμπειροι βιβλιοθηκονόμοι, αποτυπώνεται εν μέρη η σημερινή εικόνα στο χώρο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Μέσω των αναπτυξιακών έργων λοιπόν οι βιβλιοθήκες εξέλιξαν τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες τους μέσω καινούργιων εργαλείων και καταλόγων με σκοπό να διαχειρίζονται οι χρήστες ευκολότερα το διαθέσιμο υλικό. Ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων στο να μάθουν οι χρήστες να αναζητούν και να επεξεργάζονται τις πληροφορίες υπήρξε καταλυτικός. Για τον λόγο αυτό το προσωπικό των βιβλιοθηκών χρειάστηκε να παρακολουθήσει επιμορφωτικά προγράμματα ώστε να ανταποκριθεί στις καινούργιες απαιτήσεις των χρηστών.

Με την χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών εξελίσσεται και όλη η πορεία του επιστημονικού υλικού που παράγεται στα ίδια τα πανεπιστήμια που στεγάζονται οι βιβλιοθήκες. Αξιοσημείωτη είναι η δημιουργία των ιδρυματικών αποθετηρίων, η οποία συμβάλλει κατά βάση στην προστασία της πνευματικής παραγωγής του ιδρύματος που υπάγεται η κάθε βιβλιοθήκη.

Μέσα από την ένταξη των βιβλιοθηκών σε αναπτυξιακά προγράμματα προκλήθηκε μια ομοιομορφία για τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της χώρας όσον αφορά τις υπηρεσίες που προσφέρουν στους χρήστες τους.

Εξελιχθήκαν οι onlineκατάλογοι, δημιουργήθηκαν νέα δίκτυα παροχής πληροφοριών και αναπτύχθηκε εν πολλοίς η συνεργατικότητα μεταξύ των βιβλιοθηκών. Έγινε καλύτερη εκμετάλλευση των σύγχρονων εργαλείων έρευνας, πρόσβαση σε ηλεκτρονικά περιοδικά και βάσεις δεδομένων προς όφελος πάντα του χρήστη. Με την οικονομική κατάσταση που διανύει η χώρα μας παρατηρούμε πως η ανάγκη των βιβλιοθηκών να συμμετάσχουν σε τέτοιου είδους προγράμματα ολοένα και αυξάνεται, γεγονός που αποτελεί ζωτική σημασία για την εξέλιξη των βιβλιοθηκών. Εκτός από την κάθε βιβλιοθήκη η οποία μεμονωμένα υλοποίησε διάφορα έργα, μέσω των προγραμμάτων αυτών δημιουργήθηκαν και διάφοροι οργανισμοί όπως το ΣΕΑΒ (ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών) και ΜΟΔΙΠΑΒ.

Ο ρόλος τους συνοψίζεται στο να δημιουργήσουν ένα κοινό περιβάλλον για όλες τις βιβλιοθήκες της χώρας. Αυτό επιτεύχθηκε με τη χρήση κοινού ενιαίου καταλόγου, ο οποίος διευκόλυνε σε πολύ μεγάλο βαθμό τις βιβλιοθήκες. Ακόμα η δημιουργία της ΜΟΔΙΠΑΒ αποτελεί ένα συλλογικό επίτευγμα και χρήσιμο εργαλείο των ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, με στόχο την ανάδειξη της σπουδαιότητας και της αναβαθμισμένης λειτουργίας τους για τη στήριξη της Εκπαίδευσης και της Έρευνας στα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Ελλάδας. Οι παραπάνω οργανισμοί διαδραματίζουν μέχρι και σήμερα κορυφαίο ρόλο στην εξέλιξη και πορεία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Η ελλιπής σημερινή χρηματοδότηση για τις βιβλιοθήκες προκαλεί πολλές δυσμενείς καταστάσεις στο χώρο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, καθώς δεν υπάρχουν περαιτέρω οικονομικές δυνατότητες από τις ίδιες της βιβλιοθήκες και οι διαθέσιμοι πόροι δεν επαρκούν. Παρόλα αυτά παρατηρούμε ότι οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες κάνουν προσπάθειες να προσφέρουν στους χρήστες ποιοτικές υπηρεσίες. Αυτό επιτυγχάνεται κυρίως με συνεργασίες με τις υπόλοιπες βιβλιοθήκες αλλά και με συνεργασίες σε διεθνές επίπεδο.

Όλη η προσπάθεια για την ανάπτυξη των βιβλιοθηκών είναι ένας τομέας που κατά βάση θα πρέπει να ενδιαφέρει της αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Καθώς η συμβολή των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι σπουδαία για ολόκληρη την ακαδημαϊκή κοινότητα, με την σειρά του το κράτος θα παρέχει τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους ώστε να λειτουργούν οι βιβλιοθήκες χωρίς προβλήματα. Με την σειρά τους τα ίδια τα πανεπιστήμια και συνεπώς και οι βιβλιοθήκες τους, καλό θα ήταν ενισχύουν τις προσπάθειες για την συμμετοχή τους σε αναπτυξιακά προγράμματα. Με τον αυτό θα μπορέσουν να ανταπεξέλθουν πιο γρήγορα στις εξελίξεις της εποχής.

Όπως προαναφέρθηκε ο κύριος ρόλος της βιβλιοθήκης είναι η ικανοποίηση των χρηστών της. Από την πλευρά τους οι ίδιοι οι χρήστες θα μπορούσαν να προσφέρουν τη δική τους βοήθεια στην βιβλιοθήκη. Αυτό θα μπορούσε να υλοποιηθεί με την συμμετοχή τους στις απαιτούμενες ανάγκες της βιβλιοθήκης, προσφέροντας και οι ίδιοι τις ικανότητες και γνώσεις τους.

Μέχρι στιγμής έχουμε δει τις συνεργασίες μεταξύ οργανισμών πληροφόρησης αλλά όχι συνεργασίες μεταξύ χρηστών και βιβλιοθηκών. Θα μπορούσε επομένως να δημιουργηθεί ομάδα συνεργασίας μεταξύ των χρηστών και της βιβλιοθήκης όπου είναι και οι άμεσοι εμπλεκόμενοι. Μέσα από έρευνες των χρηστών θα μπορούσε η βιβλιοθήκη να γνωρίζει καλύτερα τις ανάγκες τους και να επικεντρωθεί σε αυτές.

Ένα προτεινόμενο μοντέλο συνεργασίας το οποίο μπορεί στο εγγύς μέλλον να γεφυρώσει με δυνατότερα δεσμά την αλληλεξάρτηση των χρηστών και των βιβλιοθηκών δημιουργώντας αμφίπλευρα πλεονεκτήματα τόσο στη διαχείριση όσο και στην διάχυση της πληροφορίας.

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία

1) Αναγνωστόπουλος, Α., Μήτρου, Ν (2016). “ Οριζόντια Δράση Ιδρυματικών Αποθετηρίων ΣΕΑΒ ”. *Heal Journal Περιοδικό Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 2(1) :90-100.

2) Βαζάιου, Σ. Κωσταγιόλας, Π “Διοίκηση ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών υπό το καθεστώς της δημοσιονομικής κρίσης: συρρικνώσεις και συγχωνεύσεις σε αντιδιαστολή με την ανάπτυξη και τις συμμαχίες”. Σε: 22ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στην Πάτρα 23-25 Οκτωβρίου 2013. Διαθέσιμο:
<https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/13367/22psab018b.pdf?sequence=4> [Ημ. Πρόσβασης: 22/10/2017].

3) Στυλιανίδης, Ε. (Ιανουάριος 2008). Αυθαίρετη δόμηση πολιτικών μηχανικών ΕΜΠ. Αυθαίρετη δόμηση. Διαθέσιμο σε:
<https://authairetoi.wordpress.com/2008/05/21/post37/> (Ανακτήθηκε 11 Νοεμβρίου, 2017)

4) Σύνδεσμος των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (2007). ΟΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΑΠΟΚΛΕΙΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2009-2013 [Online]. Διαθέσιμο:
<http://www.lib.unipi.gr/files/anakoinwsi.pdf> [Ημ. Πρόσβασης: 23/12/2017].

5) Τσιμπόγλου, Φ. (2006). ΜΟΝΤΕΛΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ. Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Αρχειονομίας & Βιβλιοθηκονομίας.

6) Ζάχος, Γεώργιος Κ. (1998). “Κοινοπραξίες βιβλιοθηκών: Διεθνής εμπειρία και οι προοπτικές δημιουργίας μιας κοινοπραξίας των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών”. Σε: Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στο Βόλο 4-6 Νοεμβρίου 1998. Διαθέσιμο:
<http://eprints.rclis.org/9799/1/7psab013.pdf> [Ημ. Πρόσβασης: 11/09/2017].

- 7) Πατραγκού,Π. ,Ζωντανός, Α., Ταραμόπουλος, Α. και Μπάτσιου.Α.(2000). “Υπηρεσίες Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών για τυφλούς και άτομα με περιορισμένη όραση: η εμπειρία της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας από το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα accelerate”.Σε Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στην Αθήνα 18-20 Δεκεμβρίου 2000 Διαθέσιμο : <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/11021/9psab008.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [Ημ. Πρόσβασης: 11/11/2017].
- 8) Αποστολίδου,Σ. και Μυφταράι,Φ.(2013).ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.Θεσσαλονίκη:Αλεξάνδρειο ΤεχνολογικόΕκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης,Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης. Πτυχιακή.Διαθέσιμο: http://index.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/5999/Apostolidou_Miftarai.pdf?sequence=2 [Ημ. Πρόσβασης: 11/1/2018].
- 9) Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Αιγαίου [Online]. Διαθέσιμο: <http://www.lib.aegean.gr/el/espaspsifiaki-vivliothiki-panepistimioy-aigaiou> [Ημ. Πρόσβασης: 23/11/2017].
- 10) Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. [Online]. Διαθέσιμο: <http://www.lib.uth.gr/LWS/el/ls/pjc-espasps.asp#S0> [Ημ. Πρόσβασης: 27/12/2017].
- 11) Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.lib.auth.gr/el/%CE%B5%CF%83%CF%80%CE%B1-%CF%88%CE%B7%CF%86%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%8D%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%B7> [Ημ. Πρόσβασης: 3/1/2018].
- 12) Ανάπτυξη Ψηφιακών Υπηρεσιών Βιβλιοθήκης ΤΕΙ Αθήνας [Online]. Διαθέσιμο: http://dlproject.library.teiath.gr/digital_library_3.html [Ημ. Πρόσβασης: 6/1/2018].
- 13) Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Κρήτης [Online]. Διαθέσιμο: <http://www.lib.uoc.gr/info/projects/?styl=> [Ημ. Πρόσβασης: 7/1/2018].
- 14) Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Μακεδονίας[Online]. Διαθέσιμο: <https://www.lib.uom.gr/index.php/el/> [Ημ. Πρόσβασης: 8/1/2018].
- 15) Βασιλακάκη, Ε και Χαλεπλιόγλου,Α.“ Ο ρόλος των σύγχρονων Βιβλιοθηκών στη νέα οικονομία : η διαχείριση της γνώσης ως βάση για την

παραγωγή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας”. Σε: Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στην Αθήνα 1-3 Δεκεμβρίου. Διαθέσιμο: <http://eprints.rclis.org/10626/1/14psab013.pdf> [Ημ. Πρόσβασης: 11/12/2017].

16) ΕΣΠΑ 2014-2020 [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx> [Ημ. Πρόσβασης: 2/12/2017].

17) Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίου Αθηνών[Online]. Διαθέσιμο: <http://www.lib.uoa.gr/credits.html> [Ημ. Πρόσβασης: 27/12/2017].

18) Γιαννοπούλου,Α.(2012). Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της Ελλάδας: Αξιολόγηση υπηρεσιών και ικανοποίηση χρηστών.Πάτρα:Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα διοίκησης επιχειρήσεων. Μεταπτυχιακό. Διαθέσιμο: <http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6581/1/MBA%20-%20CE%92%CE%99%CE%92%CE%9B%CE%99%CE%9F%CE%98%CE%97%CE%9A%CE%97%20%28final%29.pdf> [Ημ. Πρόσβασης: 11/12/2017].

19) Μουστάκα,Ο.(2008).Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και ποιότητα υπηρεσιών : μελέτη περίπτωσης Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Αιγαίου. Χίος:Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών.Μεταπτυχιακό.Διαθέσιμο: <http://hellanicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/13133/file2.pdf?sequence=4&isAllowed=y> [Ημ. Πρόσβασης: 11/9/2017].

20) Παπαδάκη, Ε.(2012).Οι Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες σε περίοδο ύφεσης: στρατηγικές επιβίωσης με άξονα την αυτοχρηματοδότηση και την καινοτομία. Κέρκυρα:Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Αρχαιολογίας-Βιβλιοθηκονομίας.Μεταπτυχιακό.Διαθέσιμο: https://www.researchgate.net/profile/Evangelia_Papadaki/publication/255700078_Oi_Ellenikes_Akademaikes_Bibliothekes_se_periodo_ypheses_strategikes_epibioses_me_axona_ten_autochrematodotese_kai_ten_kainotomia/links/00463520371f375c0e000000/Oi-Ellenikes-Akademaikes-Bibliothekes-se-periodo-ypheses-strategikes-epibioses-me-axona-ten-autochrematodotese-kai-ten-kainotomia.pdf [Ημ. Πρόσβασης: 25/1/2018].

21) Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών [Online]. Διαθέσιμο: <https://mopab.seab.gr/> [Ημ. Πρόσβασης: 2/12/2017].

22) Μανωλίκας,Κ.(2009).Τα αποτελέσματα των έργων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,Θεσσαλονίκη.

23) Επιτροπή Ερευνών Οδηγός Χρηματοδότησης Ερευνών(1996). “ Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας ”.10 Σεπτεμβρίου Διαθέσιμο: <file:///C:/Users/auror/Downloads/epitropi%20erevwn.pdf> [Ημ. Πρόσβασης: 11/11/2017].

24) ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ(2018).1 Φεβρουαρίου. Διαθέσιμο: <file:///C:/Users/auror/Downloads/document.pdf> [Ημ. Πρόσβασης: 11/11/2017].

25) Κασιρίκου,Α.(2004).“Το μέλλον των βιβλιοθηκών μέσα από τις συνεργασίες”. Βιβλιοθήκες και πληροφόρηση - Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων,17(6):19-21.

26)Παπαδάτου,Ε.,Παλαιός,Α.,Βεράνης,Γ.,Γέγιου, Α,Κουρή,Σ,ΜήτρουΝ.(2017).“ILSaS:Ενιαίο Ολοκληρωμένο Σύστημα Βιβλιοθήκης ως Υπηρεσία, μετά από 2 χρόνια παραγωγικής λειτουργίας” Σε: Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στη Θεσσαλονίκη 15-16 Νοεμβρίου 2017. Διαθέσιμο:<https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/22674/23psab016b.pdf?sequence=2&isAllowed=y> [Ημ. Πρόσβασης: 1/4/2018].

27) Πισπιρίγγας,Λ.,Λιαμπότης,Ν.,Μούσμουλας,Ζ. και Κανελλόπουλος,Χ.(2017).“Υπηρεσίες Βιβλιοθηκών/Κοινοπραξιών και Ομόσπονδη Πρόσβαση” Σε: Πανελλήνιο Συνέδριο Περιβάλλοντος στην Θεσσαλονίκη 15-16 Νοεμβρίου 2017. Διαθέσιμο: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/22676/23psab018b.pdf?sequence=2&isAllowed=y> [Ημ. Πρόσβασης: 11/11/2017].

28) Σταυρόπουλος,Ν. (1997) .“Προσέγγιση της αναγκαιότητας προβολής, παρουσίασης, προώθησης και διαφήμισης των λειτουργιών και υπηρεσιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης” Σε: Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στην Αθήνα 5-7 Νοεμβρίου 1997. Διαθέσιμο: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/10673/6psab054.pdf?sequence=1> [Ημ. Πρόσβασης: 30/10/2017].

29) Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών [Online]. Διαθέσιμο:http://www.unioncatalog.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=350&Itemid=212&lang=el [Ημ. Πρόσβασης: 2/4/2018]

Ξένη βιβλιογραφία

1) Sootheran, J. (2014). "Academic libraries and development: A bibliometric analysis of LIS journals relating to funding". *The Bottom Line*, 27 (3) 107-122. <http://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.1108/BL-04-2014-0008>

2) Research Information Network (2010). *Challenges for academic libraries in difficult economic times A guide for senior institutional managers and policy makers*. Available: <http://www.rin.ac.uk/system/files/attachments/Challenges-for-libraries-FINAL-March10.pdf>